LIBRARY
JUL 0 1982
STATE HISTORICAL SOCIETY OF WISCONSIN

LAISVĖ
Weekly
102-02 Liberty Ave.
Ozone Park, N. Y. 11417
Telephone: 641-6887
Area Code 212

Entered as second class matter at the Post Office of Jamaica, N. Y., under the Act of March 3, 1879.

LAISVĖ

THE LITHUANIAN WEEKLY

LAISVĖ—LIBERTY
Savaitinis
Jungtinėse Valstijose $12.00
Kanadoje $15.00
Kitur užsienyje $15.00
Pavienio egzemploriaus kaina 25 centai

PRICE 25 c.

NO. 27 ★ ★ ★ ★ ★ ★ PENKTADIENIS, LIEPOS [JULY] 2, 1982 OZONE PARK, N. Y. 11417 ★ ★ ★ ★ ★ ★ 71-IEJI METAI

KRISLAI

Ir generolas Jones
Popiežius ir J.A.V.
"Širdis Malvinose"
Argentinos likimas

R. BARANIKAS

Dar vienas svarbus asmuo išsireiškė prieš termobranduolinį karą ir prieš prezidento Reagano politiką. Kas jis toks? Ogi pats generolas David C. Jones, iš tarnybos pasitraukiantis Jungtinio generalinio štabo (Joint Chiefs of Staff) pirmininkas!

Tiesa, jo nesutikimas su Reaganu dar ne tiek esminis, kiek taktinis. Jis virš viso pabrėžia, kad **ilgas** termobranduolinis karas yra beprasmiškas. Jis bent supranta (ir gerai žino), kad tokio dalyko negali būti—net pirmos tokio karo pasėkos būtų tokios baisios abiem pusėm, kad apie tai, kas įvyks vėliau, net neverta kalbėti. Visgi, tai didelis žingsnis pirmyn.

□

Pranešama, kad Popiežius Jonas Povilas II gal aplankys Lenkiją šią vasarą. Bet tuo pačiu laiku pranešama, kad "Vakarų valdžios" (kas reiškia, pirmoje eilėje JAV) dėl to susirūpinusios. Kodėl? Juk atrodytų, kad iš to niekam nebūtų blogo. Popiežius juk pats gerai žino, kada jam tinka ar netinka lankyti gimtinę Lenkiją. Bet JAV, sako New Yorko "Times", susirūpinusios, nes jo vizitas dabar gali lyg būti suprastas kaip jo patvirtinimas, kad Lenkijos padėtis yra sunormalizuota. O normalizavimo Lenkijoje Vakarai baisiai nenori,—apie tai negali būti abejonių.

□

Britanijos premierė Thatcher kalbėdama per BBC sakė, kad per visą karo metą Falklandose-Malvinose jos širdis buvo ten . . . Ir ne tik širdis, bet ji būtų norėjusi pati fiziniai ten būti, ką nors konkretiško daryti, vietoje sėdėti 10 Downing Street rūmuose, tai yra, valdžios kabinete. Ką ponia Thatcher turi omenyje, kai ji kalba apie ką tai "praktiško" arba "konkretiško"? Argi gali būti, kad ji kalba apie šautuvo laikymą jos pačios rankose? Gali būti. Thatcher per visą šio karo laikmetį rodė savo žiaurius militaristinius, šovinistinius jausmus.

□

Niekas nežino, kas įvyks dabar pačioje Argentinoje. Fašistinė chunta, kuri bandė naudoti karą savo propagavimui, pralaimėjo. Bet jos vieton stoja kita chunta, nei kiek negeresnė—generolas Cristino Nicolaides, tikriausiai nėra liberališkesnis negu generolas Galtieri: kaip tik atbulai—jis dar aršesnis reakcininkas, kuris tiesioginiai komandavo liaudies kovotojų žudynėms šalies provincijose. Tokios "pakaitos" tai ne pakaitos. Bet galime būti tikri, kad Argentinos žmonės dabar nenurims ir reikalaus tikrų pakaitų.

□

Vienas Chicagos lietuviškų laikraščių, kuris kadaise save vadino socialistiniu, dabar rašo apie "rūdąjį elementą, kuris varžosi į Marquette Parką". Rudasis elementas tai, supraskime, puertorikiečiai ir kiti kilę iš Lotynų Amerikos.

Niežinia, ar to laikraščio redaktoriai pagalvoja, kad apie 90, 80 ar 70 metų atgal senieji amerikiečiai lygiai taip kalbėjo apie ateivius iš Rytų Europos, įskaitant lietuvius. Skirtumas tik tame, kad vietoje rudais, jie buvo vadinami grubis,—ir terminas jiems buvo: "honkies" . . . .

TARYBŲ SĄJUNGOS IR PRANCŪZIJOS BANDYMAI ERDVĖJE

Kosmonautai iš k. į d.: plk. Jean-Loup Chretien, misijos vadas plk. Vladimir Džanibekov ir skridimo inžinierius Aleksandras Ivančekov.

Erdvelaivis Columbia skrenda paskutinį kartą

JAV astronautai—erdvėlaivio Columbia vadas plk. Thomas K. Mattingly ir jo bendradarbis Henry W. Hartsfield.

Cape Canaveral, Florida. — Birželio 27 d. iš čia dvi raketos nešėjos iškėlė erdvėlaivį Columbia ketvirtai ir paskutinei kelionei į dausas, ir pačios, sutrikus parašiutams, įkrito į Atlantą ir nuskendo. Kitais trim atvejais jos buvo iššvejojamos ir vėl panaudojamos sekantiems skridimams.

Astronautai—erdvėlaivio vadas plk. Thomas K. Mattingly ir jo padėjėjas Henry W. Hartsfield Jr. šį kartą skraido aplink Žemę pačioje ligšiol aukščiausioje orbitoje—185 mylių. Jei viskas seksis, kaip numatyta, jie sugrįžta į Žemę liepos 4 d. Šį įvykį norima surišti su JAV nepriklausomybės švente ir pakelti amerikiečių patriotines nuotaikas.

Dabar astronautai apsuka Žemę kas 90 minučių. Jiems yra pavesta atlikti eilę eksperimentų, kurių tarpe, kaip skelbiama, pirmą sykį esama ir kariškų bei komercinių. Jiems įsakymus siunčia ne tik NASA kontrolės centras, bet ir Air Force centras, esantis Sunnyvale, Cal.

Iš kariškos srities eksperimentų minimi infraraudonų ir ultravioletinių spindulių sensoriai galimam panaudojimui būsimuose dirbtiniuose Žemės palydovuose, kurių paskirtis būsianti įspėti prieš priešo raketų ar palydovų veiklą.

Be to, astronautai vežasi apie 200 svarų įvairių dėžių-dėželių, kuriose yra augalų ir gyvių. Tai paskirų biznio organizacijų ir mokyklų bandymai, kaip į daiktus ir gyvius veikia nesvarumas. Pagaliau astronautai šį pirmadienį pradės darbą ir su pirmuoju komerciniu eksperimentu. Tai McDonnell Douglas korporacijos sukonstruotas aparatas gaminti ultra švariems biologiniams produktams.

Tuo tarpu, kai astronautai bus užsiėmę jiems pavestų tyrimų atlikimu, NASA rūvienos kaina $25 milijonų o jas abi parengti naujam skrydžiui kaštuoja apie $15 milijonų. Jos dabar guli jūros dugne, 3100 pėdų gilumoje.

Maskva. — Birželio 24 d. Sojuz T-6 erdvėlaiviu į erdvę iškeltieji du Tarybų Sąjungos kosmonautai ir jų prancūzas bendradarbis jau kelinta diena atlieka jiems pavestus tyrimus eksperimentinėje erdvės stotyje Saliut 7 kartu su kitais dviem kosmonautais, kurie jau ten darbuojasi nuo seniau.

Pirmiausia jiems pavesta ištirti, kaip nesvarumas veikia kraują ir kiek atsparūs antibiotikai prieš erdvėje auginamas baterijas. Atlikę tą savo misiją, jie turi sugrįžti į Žemę liepos 2 d. Jų erdvėlaivis juos išmes su parašiutais Kazachstane, iš kur jie ir pakilo šiai savo misijai.

Šis Tarybų Sąjungos erdvėlaivio pakilimas buvo rodomas per TV. Tai įvyko pirmą sykį po Apollo ir Sojuz susijungimo erdvėje prieš septynerius metus.

Kartu su misijos vadu plk. Vladimiru Džanibekov ir skridimo inžinierium Aleksandru Ivančekov dabar erdvėje darbuojasi prancūzas plk. Jean-Loup Cretien.

Šis skrydis yra kulminaciniu punktu bendrame TSRS-Prancūzijos erdvės tyrimų plane, trunkančiame jau 16 metų. Prancūzas Cretien beveik dvejus metus praleido Tarybų Sąjungoje, treniruodamasis tai kelionei.

Prieš jų erdvėlaiviui pakylant į erdvę, jis rusiškai apibūdino jų misiją "žmonijos ir mokslo labui" ir prancūziškai dar pridėjo, kad ant jų visų trijų skafandrų buvo TSRS ir Prancūzijos vėliavukės ir žodžiai "liberte, egalite, fraternite"—garsiosios Prancūzijos revoliucijos šūkiai. Šią bendrą erdvės misiją 1979 m. pasiūlė TSRS prez. Brėžnevas tuo metu Maskvoje besilankančiam Prancūzijos prez. Valery Giscard d'Estang.

Vėl sprogimai Airijoje

Belfast. — Daugiau kaip tūkstantį svarbų sverianti bomba birželio 27 d. sprogo katalikų gyvenamame rajone, sugriaudama ar apgadindama arti 300 namų. Bet bomba buvo iš anksto pastebėta, gavus kažkieno įspėjimą, ir suskubta gyventojus iš to rajono evakuoti. Bomba sprogo, britų armijos specialistams stengiantis ją išmontuoti. Tai buvo pati didžiausia, lig šiol žinoma bomba, išsprogdinta Belfaste. Visa laimė, kad žmonių aukų nebuvo.

Demokratai už branduolinių ginklų užšaldymą

Philadelphia. — Tris dienas užtrukusioje savo konvencijoje Amerikos demokratų partija sucementavo savo argumentus prieš prez. Reagano administraciją ir davė progos pasireikšti kandidatams į būsimus JAV prezidentus ateinančių rinkimų metu.

Sen. Edward Kennedy čia beveik lygiomis turėjo pasisekimo su buvusiu viceprezidentu Mondale.

Tarp kitų dalykų, demokratai išleido atsišaukimą, kad Amerika sutiktų užšaldyti branduolinius ginklus.

Net žymusis demokratų diplomatas ir buvęs New Yorko gubernatorius Averell Harriman išėjo kalbėti už ginklų užšaldymą. Jis ilgus metus yra buvęs JAV ambasadorium Tarybų Sąjungoje.

Tarp kitų dalykų, Harriman pasakė: "Nepaisant, kaip man nepatinka Tarybų Sąjungos politinė sistema, aš vistiek tikiu, kad Tarybų Sąjunga nuoširdžiai nori su JAV susitarti, siekiant apsaugoti abi šalis nuo sunaikinimo". Jis taip pat tvirtino, kad Amerika nieko neprarastų, jei užšaldytų savo branduolinį arsenalą, nes ji dabar esanti toje srityje pakankamai stipri.

Komunistai tikisi laimėti rinkimuose

Mexico City. — Liepos 4 d. šalyje įvyks visuotiniai rinkimai, kurių kampanijoje dabartinė prez. Jose Lopez Portillo vyriausybė leido dalyvauti net šešioms opozicijos partijoms, pradedant kairiaisiais, baigiant dešiniaisiais.

Gana stipriai reiškiasi kairiųjų partija, pasivadinusi Meksikos jungtine socialistų partija kurios nariai birželio 19 d. centrinėje miesto aikšteje subūrė net arti 50 tūkstančių būsimųjų balsuotojų. Jie dalyvavo su savo vėliavomis, kuriose dominuoja kūjis ir pjautuvas. Jų vadas Arnoldo Martinez Vernugo pareiškė, kad socialistų judėjimas nesibaigs liepos 4-osios rinkimais, bet jis plėsis toliau, ligi bus pasiekta socialinė revoliucija, kurios kraštas reikalingas. Partija viliasi laimėti apie milijoną balsų, kurių dėka ji gautų atitinkamą skaičių vietų parlamente.

Jungtinės Tautos. — Iš įvairių pozicijų pasaulio atstovai stengiasi spausti Izraelį, kad jis užbaigtų savo invaziją Libane ir atitrauktų iš tenai savo kariuomenę. Didžiuma kaltina Ameriką, kad ji davusi Izraeliui laisvas rankas, ir žada už tai sankcijas, iš kurių skaudžiausios Amerikai būtų iš arabų pusės—sustabdant parduoti naftą, be kurios Amerika neilgai išgyventų. Prieš Izraelio agresiją priešinasi ir patys Izraelio gyventojai.

New Delhi. — Indijos Komunistų partijos vadas N. K. Krishnan viešai apkaltino Ameriką, kad ji padeda Izraeliui vykdyti Libano žmonių genocidą.

JAV PAKEITĖ SAVO VALSTYBĖS SEKRETORIŲ

George Pratt Shultz

Washington. — Birželio 25 d. sostinę sujudino prez. Reagano pranešimas, kad valstybės sekretorius gen. Alexander Haig Jr. pasitraukia iš pareigų ir į jo vietą esąs pakviestas ankstyvesnėse administracijose tarnavęs milijonierius, biznierius-diplomatas George Pratt Shultz.

Iš karto prasidėjo spėliojimai, ar gen. Haig pasitraukė pats ar tapo išstumtas. Dauguma aiškina, jog gen. Haig, nors prezidento ir labai pagirtas už savo atliktąjį darbą, buvo priverstas pasitraukti dėl savo nuolatinės nesantaikos su daugeliu aukštųjų valdininkų, jų tarpe trijų pagrindinių—ambasadorės JT Jeane Kirkpatrick ir gynybos ministro Weinbergerio bei tautinio saugumo patarėjo William Clark.

Shultzo kandidatūrą Kongresas turės patvirtinti ateinančių dviejų savaičių laikotarpyje, o gen. Haig tuo tarpu eis savo pareigas, nors jau kalbama, kad gal jis ir tuojau pat pasitrauks. Laikinai tas pareigas eis buvęs jo pavaduotojas Stossel.

Spauda ir TV spėlioja, kaip šitie pasikeitimai paveiks Amerikos užsienio politiką ir sako, kad viena jau aišku, jog čia "pralaimėjo" Izraelis, nes George Shultz esąs proarabiškai nusiteikęs. Mat Shultz vadovavo milžiniškai Bechtel statybos kompanijai, kuri daro didelį biznį su arabų kraštais.

Laukiama pakitėjimų ir JAV santykiuose su Tarybų Sąjunga, nors kalbama, jog tai nepaliesią pereitą antradienį Genevoje prasidėjusių nusiginklavimo pasitarimų tarp šių šalių. Shultz esąs mokslo ir biznio draugas su gynybos sekretorium Weinbergeriu, kuris skeptiškai žiūri į nusiginklavimo derybas.

Santykiai su alijantais, europiečiais ir Japonija, kalbama, galį pablogėti dėl JAV politikos, nukreiptos prieš Tarybų Sąjungą. Gal ir su Kinija reikalai blogės, nes laukiama, jog Shultzą bandys išnaudoti visi tie politikieriai, kurie nori stiprinti santykius su Taiwanu.

Maskvos "Pravdos" New Yorko korespondentas savo pranešime teigia, jog gen. Haig tapo prez. Reagano klaidingos užsienio politikos "atpirkimo ožiu". Esą gen. Haig pasitraukimas rodo, jog užsienio politika negali būti karingai antitarybinė ir kartu realistiška. Tasai "skandalas" Washingtone, anot žurnalisto Tomo Kolesnikov, visų pirma parodo JAV užsienio politikos krizę.

PREZ. REAGAN PASIRAŠĖ BALSAVIMO TEISIŲ AKTĄ

Coretta King, Dr. Martin Luther King našlė, kalba žygiuotojams už civilines teises, Washingtone, prie Kapitoliaus. Šalia jos [d.] Rev. Joseph Lowery, vienas žygio organizatorių ir Southern Christian Leadership Conference prezidentas.

Washington. — Dalyvaujant Kongreso atstovams ir senatoriams, prez. Reagan pereitą antradienį Baltuosiuose Rūmuose pasirašė Kongreso patvirtintąjį balsavimo teisių aktą. Tai 1965 m. įstatymas, kuris dabar galios per ateinančiuosius 25 metus.

Už šio akto prailginimą daug kovojo civilinių teisių veikėjai. Ta proga net buvo suruoštas žygis į Washingtoną, prasidėjęs prieš du mėnesius Alabamoje. Apie du šimtai to žygio dalyvių su savo vadais pereitą trečiadienį demonstravo prie Kapitoliaus. Kalbėtojų tarpe buvo ir Dr. Martin Luther King našlė Loretta King. Minia šaukė, kad "Balsavimo teisė—tai vienintelis dalykas, kuris mus laiko laisvais".

LAISVĖ LITHUANIAN WEEKLY

PUBLISHED BY THE LITHUANIAN COOPERATIVE PUBLISHING SOCIETY, INC.

Published Fridays, except in case of holidays

102-02 LIBERTY AVENUE, OZONE PARK, N. Y. 11417

Entered as second class matter at the Post Office of Jamaica, N. Y.

Established April 5, 1911

ANTHONY BIMBA, Editor in chief

EVA T. MIZARA, Editor & Business Manager

SUBSCRIPTION RATES:

United States, per year $12.00	United States, per 6 months... $6.50
Canada, Lat. Amer., per year . $15.00	Canada, Lat. Amer., 6 months . $8.00
Foreign countries, per year ... $15.00	Foreign countries, 6 months ... $8.00

Britanijos žiaurumas

Britai visuomet didžiavosi savo "fair play" tradicijomis. Tiksliai išversti šiuo du žodžiu dviem lietuviškais žodžiais sunku, bet reikšmė maždaug tam tikras junginys džentelmeniškumo, įgimto padorumo, nenoro keršyti, davimo priešininkui progos atsikelti . . . Tiesa, tai buvo daugiau iliuzija negu tikras moralinis nusistatymas—kaip kitaip britai būtų galėję sukurti pasaulinę imperiją, pavergti tiek tautų kiekviename kontinente, nuo Airijos pačioje Europoje iki tų tuzinų ir tuzinų kolonijų Afrikoje, Azijoje ir Lotynų Amerikoje, įskaitant tokius didžiulius kraštus kaip Indiją?

Visgi, ar jie tikrai tikėjo į tą nuosaikumą ar ne, britai bent stengėsi nuduoti įspūdį, kad jie turi moralinių dėsnių. Bet ne šiuo kartu, ne po Thatcher vadovybe, ne kraštutiniai dešiniems toriams duodant komandą. Kuomet britų karo jėgos, susimobilizavusios visu pasiryžimu, pagaliau atkariavo Malvinų-Falklandų salyną, į jų rankas pateko virš penkiolikos tūkstančių argentiniečių karių. Tie kariai, per savaites atkirsti nuo savo bazių Argentinos sausumoje, jau buvo sunkioje padėtyje dar prieš pasidavimą: jiems trūko maisto, trūko šiltų drabužių, trūko medikamentų. Ir kas atsitiko?

Argentinos valdžia informavo britus per tarpininkus, kad ji gali pasiųsti kelius laivus į salyną, kad atgabenti karius namo. Bet poniai Thatcher ir jos generaliniam štabui to neužteko. Nors jie patys randasi nelengvoje padėtyje Pietų Atlante, jie beveik per savaitę reikalavo, kad Argentina leistų jų laivams atvežti argentiniečius karius į Argentiną. Tas buvo padaryta, nes britų militaristai norėjo dar labiau įžeisti Argentinos savigarbą. Įplaukti triumfingai į Argentinos uostus, visiems stebint, ir ten iškrauti išalkusius, pailsusius nugalėtus argentiniečius, britams būtų buvęs lyg saldus triumfas. Nestebėtina, kad argentiniečiai atsisakė priimti tokį planą. Matydami, kad jie nieko negali padaryti, britai nusileido ir leido Argentinos laivams atplaukti į Malvinas.

Bet to dar neužteko,—britų štabas paskelbė, kad bent tūkstantis argentiniečių karininkų ir karių iš komandų junginių pasiliks ilgiau belaisvėje. Pasiteisinimas buvo, kad britai negali išlaisvinti visų karių, iki ne tik karo štabas Malvinose, bet visas Argentinos karo štabas "pasiduos".

Tai tokia atmosfera dabar egzistuoja Britanijoje. Blogiausieji gaivalai, kolonialistiniai administratoriai, laivyno karininkija, smulkioji, atsilikusioji aristokratija, kurios sūnūs sudaro Britanijoje aukštesnių karininkų luomą, dabar lyg atsigaivino. Dar neseniai atrodė, kad ta praeities Britanija greitai miršta ir jos vietoje vis labiau gimsta kultūringesnė, žmoniškesnė, labiau internacionalistinė Anglija, kad su laiku autonomija bus suteiktos Škotijai ir Valijai, jau nekalbant apie laisvę Šiaures Airijai.

Thatcher ir jos toriai atsuko istorijos ratą atgaliop.

Palestiniečių likimas

Iš vienos pusės palestiniečių likimas dabar labai neaiškus. Izraelio karo jėgoms pasisekė apsupti vakarinę Beiruto dalį ir izoliuoti palestiniečių ginkluotas jėgas. Iš kitos pusės labai aišku, kad kas neįvyktų ar neįvyko Beirute, palestiniečių siekimas turėti savo nacionalinę nepriklausomą valstybę lieka, jų kova nesibaigė ir niekas negali jos baigti. Faktas, kad Artimuose Rytuose tebegyvena apie trys milijonai palestiniečių, vieni po okupacija, antri stovyklose kituose arabų kraštuose, treti įsijungę į kitų arabų šaliu gyvenimą, bet pilnai su juom nesutapę, reiškia, kad kova tęsis.

Izraeliui taip pasisekė iš karto iš karinio atžvilgio ne tik todėl, kad jis gauna nebaigiamą sriautą geriausių ginklų iš JAV, bet ir todėl, kad jis turėjo nemažai sąjungininkų pačiame Libane. Iki izraeliečių įsiveržimo Libane veikė net keturios atskiros armijos, kiekviena atstovaudama tam tikrus politinius siekius. Izraeliečiai faktinai įsiterpė kaip penkta jėga, ir jai faktinai padėjo net dvi iš tų keturių armijų. Smarkiausiai jiems padėjo dešinieji krikščionys, Gamajalo falangistų partija, kuri turi galingą armiją, kontroliuoja Rytų Beirutą, nemažai teritorijos provincijose ir ruožą prie pat Izraelio pasienio. Bet falangistai buvo ne vieninteli talkininkai,—Libano valstybinė armija, kurią kontroliuoja Sarkis'o legališkoji krašto valdžia, nei vienoje vietoje nepastojo izraeliečiams kelio, nei vienas šūvis nebuvo paleistas į įsiveržėlius. "Legalioji" armija eilėje vietų radosi prie pačių izraeliečių, stebėjo juos, bet nieko nedarė. Valdžia net posėdžiavo prezidento rūmuose Beiruto priemiestyje tuo tarpu, kai izraeliečių tankai supė tuos rūmus. Tik kiek vėliau patys izraeliečiai susiprato, kad jie tokiu būdu tik demaskuoja Libano valdžią, ir pasitraukė šiek tiek . . .

Sirijos karinės jegos iš karto nesipriešino, paskui stojo kovon, paskui vėl kaip ir stojo nuošalin. Tad, kas liko priešintis? Tik patys palestiniečiai ir jų artimiausieji sąjungininkai, Libano karių partijų ginkluoti junginiai . . .

Tad, šiuo momentu palestiniečių likimas gali atrodyti sunkus. Bet tai laikinas reiškinys, nes istorinių faktų negalima ištrinti, teisėtos kovos negalima ant visados užgniaužti.

SOCIALISTINĖJE KUBOJE

RAŠO R. BARANIKAS

Kubos revoliucija laimėjo 1959-ais metais, tiksliau—Sausio pirmą dieną. Tą dieną Castro, Guevaros ir kitų vadovaujami liaudies partizanai, per tris metus kovoję Sierra Maestra kalnuose ir ten įsteigę revoliucinę bazę, nusileido į klonius, pasiekė Havaną ir privedė prie Batistos diktatūros subliuškimo.

Dar prieš tą triumfą buvo aišku, kad revoliucija laimės: vis didesni plotai buvo išlaisvinti, vis daugiau vargininkų valstiečių ir miesto darbininkų dėjosi prie partizanų. Pažangūs gydytojai, studentai, mokytojai, technikai iš Havanos ir kitų miestų traukė į kalnus, kur jie prisidėjo prie partizanų, steigė lauko ligonines, mokyklas, primityves dirbtuves . . .

Kuomet barzduoti partizanai, jų uniformos permirkytos prakaitu, pasiekė Havaną, visas darbo žmonių miestas juos sutiko kaip savo sūnus. Atvykus dabar į Havaną, žmogus tuojau prisimena, kaip neilgai atgal tai buvo,—tik dvidešimt ketveri metai. Tos datos čia niekas nepamiršta, ji Kuboje rašoma greta pasauliniu mąstu priimtos datos. Taip, pavyzdžiui, visi laikraščiai paduoda numerio datą, sakysime, Gegužės 21-ą, 1982 metai, bet šalia pridėta ir "Dvidešimt ketvirti metai". Aiškinimo nereikia, visi žino, kad tai Kubos atgimimo metai.

Tą atmosferą žmogus pajunta pačiomis pirmomis valandomis Havanoje. Į Vedado viešbutį atvykome vakare, ir kol pavalgėme mums specialiai surengtą vėlyvą vakarienę, jau buvo apie dešimta valanda vakaro. Visi buvome labai pailsę, palikę New Yorką tos pačios dienos rytą, ilgai laukę orlaivio Miami aerodrome ir t. t.

Bet kaip čia sėdėsi viešbutyje,—traukia į gatvę. Išeiname mes du, žmona May Stevens ir aš, pasivaikščioti. Visai netoli matosi jūra, kitoje pusėje miesto centras. Nors vėlyvas vakaras, bet gatvės pilnos žmonių, kurie vaikščioja, stovinėja grupėse, kalbasi, visai panašiai, kaip kituose Lotynų kraštuose, Italijoje, Ispanijoje, Prancūzijos pietinėje dalyje.

May nori eiti prie jūros; kur ji nebūtų, ją traukia gamtos grožis. Gerai, einame prie jūros. Bėgte perbėgame platų bulvarą, kuris driekiasi palei jūros krantą (sviešoforai veikia mums nesuprantama sistema) ir klausomės bangų, kurios ritmiškai atsimuša į pakrančio uolas. Bet ant akmenų kas tai pamažu juda. Kai akys pripranta prie tamsos, mes pamatome, kad didelis skaičius žmonių susikaupę žuvauja.

Pasveikinę mūsų anksčiau nematytą jūrą (čia Meksikos įlanka jungiasi su Atlanto) einame atgal, link miesto centro. Šaligatviai pilni žmonių. Skersai gatvės didžiulis moderniškas pastatas, pavadintas "Kubos Pavilijonas". Iš ten sklenda garsi muzika. Užrašas ant pavilijono sako, kad ten vyksta apšvietos paroda. Ir, nors jau pusė po dešimtos vakaro, paroda dar atdara ir dideli būriai jaunų žmonių į ją traukia.

Įeiname ir mes, manydami, kad pažvelgsime minutę kitą. Mat, apšvietos parodos paprastai yra nuobodžios, pilnos sausos statistikos, stylizuotų fotografijų, gerai žinomų eksponatų. Bet ne Havanoje. Tiesa, ir čia yra statistikos ir fotografijų, bet dar daugiau yra gyvų pavyzdžių,—mokiniai, pradžios mokyklų, vidurinių mokyklų, studentai, čia. Jie prie savo skyrių, darbuojasi, šnekasi, juokauja. Meno skyriuje jauni pionieriai, su raudonais kaklaryščiais kaip Tarybų Sąjungoje, apsivilkę baltais chalatukais kaip maži dailininkai, už 25 centus nupiešia jūsų karikatūrą. Žemės ūkio skyriuje vidurinių mokyklų mergaitės ir berniukai prižiūri gyvus veršelius, viščiukus. Jauni staliai ką tai taiso, ką tai piausto su elektriniais piūklais. Visai jaunutės vidurinių mokyklų mokinės atvirai flirtuoja su liaudies milicininkais . . . Skyriuose, kur išstatytos knygos, jaunos mergaitės ir vaikinai sėdi ir . . . skaito, Tik kai lankytojai jų ko nors paklausia, jie nutraukia skaitymą ir duoda atsakymą. O muzika aplink tokia garsi, kad atrodo tik jauni žmones gali ją toleruoti. Viskas labai natūrališka ir spontaniška.

Išeiname į gatvę, pilną žmonių. Apie miegą niekas negalvoja. Pradedu suprasti kodėl. Dar karšta ir tvanku, eiti į namus, į miegamuosius kambarius, nelabai norisi. Karštuose kraštuose ir vaikai vėliau būdi, jiems nėra tokių griežtų miego valandų kaip šiauriniuose kraštuose. Tas išaiškino ir tai, kaip apšvietos parodoje tokį vėlyvą vakarą vaikai viską tvarkė.

Žiūriu į žmones, žiūriu į pravažiuojančius automobilius. JAV spauda pakartotinai rašė, kad Havana pilna senų, aplaužytų automobilių. Bet atrodo ne taip. Tiesa, matyti nemažai labai senos markės Amerikos automobilių, nes naujų importuoti negalima dėl blokados. Bet jie neaplaužyti ir neapšepę. Kaip tik atbulai,—jie labai stropiai ižlaikomi, dažomi, valomi. Kubiečiai surado būdus juos taisyti, nors negauna reikalingų dalių iš JAV. Yra ir naujų automobilių iš kitų kraštų: tarybiniai Fiatai, kai kur Čaikos, automobiliai iš Prancūzijos, Švedijos. Vienų automobilių leidimas sako "Particular" (asmeniškas), kitų "Estatal" (valstybinis) Sunku pasakyti, kokių yra daugiau, bet "Estatai" nereiškia, kad jais važinėja tik valdininkai,—galima matyti daug tokių valstybinių automobilių, kurie prikimšti ištisų šeimynų, vaikų, darbo žmonių. Matyti, kad tokius "Estatal" automobilius turi fabrikai, įmonės, kolektyvai.

Traukiame toliau gatvėmis, toldami nuo viešbučio. Kino-teatrai rodo filmus iš įvairių kraštų: pačios Kubos, Tarybų Sąjungos, Prancūzijos, Italijos, Meksikos. Taipgi rodomi filmai iš JAV—bet jie jau pasenę. Prie teatrų daugybė žmonių, žmonės eina ir išeina. Pasirodo, kad čia nebūtinai einama į teatrą seanso pradžioje—įeinama bile kuriuo metu, daugelis stebi filmo pusę, paskui visą filmą.

Pradedame grįžti į viešbutį. Jau po vidunakčio, o rytoj rytą mes vykstame į kultūros ministeriją, kur mums suruoštas susitikimas su meno-kultūros darbuotojais. Reikia poilsio. Bet taipgi nesinori palikti gatves, kurios tokios energingos, gyvos . . .

Pirmas įspūdis, pirmas vakaras naujojoje vietoje, naujoje šalyje, žinoma, gali būti tik atsitiktinas. Bet praleidus savaitę Havanoje tas įspūdis pasitvirtino: Kuba turi labai spontanišką, neformalią atmosferą, bet tuo pačiu laiku ji yra viena labiausiai politizuotų, kovingų kraštų. Neformalumas pasireiškia visur, įskaitant charakterį vyriausiojo Kubos Komunistų partijos organo. "Granma" yra vienas kovingiausių, labiausiai internacionalistinių laikraščių pasaulyje. Bet ką reiškia to laikraščio pavadinimas? Ogi, tai angliškas, šiauramerikietiškas žodis, reiškiąs "Senutė". Laikraštis taip buvo pavadintas, nes taip vadinosi nedidelis laivas, kuriuom 1956-ais metais Fidel, Guevara ir apie 80 kitų vyrų atplaukė iš Meksikos ir užmezgė partizaninį judėjimą Kuboje. Kuomet buvo įsteigtas revoliucinis laikraštis, buvo siūlymai jį vadinti "Sukilėliška Kuba" (Cuba Rebelde), "Raudonoji Kuba", "Liaudies Galia" (Poder Popular), bet Castro sakė: "Granma įėjo į mūsų istoriją. Tai revoliucinės romantikos žodis. Vadinkime mūsų laikraštį "Granma". . .

Grįžtame. Prie pat viešbučio didelis plakatas, kurį jau teko matyti daugelyje vietų Havanoje "Bem venido—Bienvenidos, Camorat a Samora Machel",—"Sveikas atvykęs (portugališkai ir ispaniškai), Drauge Samora Machel". Machel, Mozambiko, pažangios Afrikos respublikos, prezidentas, kubiečiams buvo ypatingai brangus svečias. Jis simbolizavo ryšius su atgimstančia Afrika, su visu į išsilaisvinimą žengančiu pasauliu. Kuba yra mažas kraštas, bet ji jaučiasi esanti dvasioje pačiame pasaulinių kovų centre.

Šiaulių mieste yra 470 meno saviveiklos kolektyvų, kuriuose dalyvauja apie 10 tūkstančių žmonių. Jauniausia yra dainuojamosios poezijos studija, kurią subūrė pedagogas Virgis Stakėnas. Poezijos ir muzikos mylėtojai studijoje bando jėgas kūryboje, atlieka savo sukurtas dainas ar eiles.

Nuotraukoje: **Virgis Stakėnas [centre] su studijos nariais.** A. Dilio nuotrauka

TARPTAUTINĖMIS TEMOMIS

NUSIGINKLUOTI — LAIKO REIKALAVIMAS

New Yorke vyksta Jungtinių Tautų Generalinės Asamblėjos speciali nusiginklavimo sesija. Tai antrasis Suvienytųjų nacijų istorijoje forumas, kuriame svarstoma svarbiausia ir neatidėliotina mūsų dienų problema—ginklavimosi varžybų nutraukimas ir nusiginklavimas. Jo sušaukimas atspindi tautų siekimą pašalinti pasauliui iškilusį termobranduolinio karo pavojų, pagerinti planetos politinį klimatą. Kaip pareiškė draugas L. Brežnevas, Tarybų Sąjunga padarys visa, kad ši sesija būtų sėkminga.

Jungtinių Tautų Generalinės Asamblėjos pirmoji speciali sesija šiuo klausimu įvyko 1978 metų gegužės-birželio mėnesiais. Taikingųjų valstybių pastangų dėka tada buvo pasiekta tam tikra pažanga ginklavimosi varžybų stabdymo kelyje.

Bet agresyvus NATO blokas ir pirmiausia JAV sabotavo visas tolesnes pastangas apriboti ir sumažinti ginkluotę, o nuo aštuntojo dešimtmečio pabaigos atvirai pradėjo vykdyti militaristinį kursą į konfrontaciją tarptautiniuose santykiuose.

Ši Jungt. Tautų sesija susirinko sudėtingomis tarptautinėmis sąlygomis. Įtakingi sluoksniai Vakaruose, dangstydamiesi veidmainiškais postringavimais apie "Tarybų Sąjungos grėsmę", ėmė neregėtu mastu didinti ginkluotę, kurti vis naujas, labiau rafinuotas ir niokojamas žmonių masinio naikinimo priemones. Vis pavojingesnis ir beprotiškesnis darosi Washingtono administracijos strateginis kursas. Jis pasireiškia antihumaniškomis doktrinomis ir "riboto" branduolinio karo koncepcijomis. Baltieji rūmai stengiasi pripratinti tautas prie minties, kad branduolinis karas yra galimas, kad leistina panaudoti branduolinį ginklą pirmiesiems.

Šiomis sąlygomis iš tikrųjų laikas užkirsti kelią naujų mirtinų rūšių ginkluotės kūrimui, pašalinti branduolinio karo pavojų. Kaip tik šia prasme vertina antrosiuos specialios sesijos uždavinius Tarybų Sąjunga, stojanti už tai, kad bendromis pastangomis būtų siekiama išspręsti opiausią dabarties problemą—ginklavimosi varžybų apribojimo ir nusiginklavimo problemą.

Ši principinė TSRS pozicija logiškai išplaukia iš TSKP XXVI suvažiavimo paskelbtos Taikos programos devintajam dešimtmečiui. Kaip ne kartą pabrėžė Tarybų Sąjunga, nėra tokios rūšies ginkluotės, kurios TSRS nebūtų pasirengusi apriboti arba uždrausti savitarpiškomis sąlygomis, nedarant žalos kieno nors saugumui. Pažangioji pasaulio visuomenė, didžioji J. T. šalių dauguma plačiai remia ir karštai pritaria konkretiems TSRS pasiūlymams. Vakarų šalyse prasidėjo galingas antikarinis judėjimas, kuriame dalyvauja platieji gyventojų sluoksniai, įvairiausių politinių įsitikinimų žmonės.

Žemės rutulio tautos tikisi, kad J. T. Generalinės Asamblėjos sesija priims svarbius nutarimus dėl taikos stiprinimo, ginkluotės apribojimo, termobranduolinės katastrofos pavojaus pašalinimo. Tuo pačiu lengviau bus įgyvendinti svarbiausią J. T. įstatų uždavinį "išgelbėti būsimas kartas nuo karo nelaimių".

V. Sereika

Telegrama iš Lietuvos

LIAUDIES DEPUTATŲ TARYBŲ RINKIMAI

Lietuvos spaudoje paskelbti rezultatai apie rinkimus į rajonų, miestų, gyvenviečių ir apylinkių liaudies deputatų tarybas. Rinkimai įvyko birželio 20 dieną.

Lietuvos TSR Aukščiausiosios Tarybos prezidiumo paskelbtai duomenimis buvę renkami deputatai į Lietuvos TSR 44 rajonų, 92 miestų, 7 miestų rajonų, 22 gyvenviečių ir 527 apylinkių liaudies deputatų tarybas.

Visi kandidatai į deputatus per rinkimus gavo absoliučią balsų daugumą ir buvo išrinkti į atitinkamų tarybų deputatus. Į visas vietines tarybas Lietuvoje išrinkta 28,410 deputatų, kurių beveik pusė nebuvo praėjusio šaukimo deputatais.

Į liaudies deputatų tarybas išrinkta 10,731 darbininkas ir 8,560 kolūkiečių, o tai sudaro 67.9 procento išrinktų į Lietuvos TSR vietines liaudies deputatų tarybas. Deputatų tarpe—14,140 moterų. Naujai išrinktų į vietines tarybas deputatų sudėtis visapusiškai atspindi Lietuvos gyventojo socialinę struktūrą.

PAMINĖJO ZIGMO ANGARIEČIO JUBILIEJŲ

Birželio 24 dieną Lietuvos TSR revoliucijos muziejuje įvyko vieno Lietuvos komunistų partijos organizatorių ir ilgamečių jos vadovų Lietuvos socialdemokratijos ir tarptautinio komunistinio judėjimo veikėjo Zigmo Aleksos-Angariečio šimtųjų gimimo metinių iškilmingas minėjimas. Pagerbti revoliucionieriaus atminimo susirinko revoliucinio judėjimo ir karo veteranai, visuomeninių organizacijų atstovai, jaunimas.

Minėjimą pradėjo partijos Vilniaus miesto komiteto pirmasis sekretorius Vytautas Sakalauskas. Pranešimą apie Zigmo Angariečio gyvenimą ir revoliucinę veiklą padarė partijos istorijos instituto direktorius, istorijos mokslų daktaras Romas Šarmaitis.

Nuo jaunystės dienų Zigmas Aleksa-Angarietis savo gyvenimą susiejo su kova už šviesesnę liaudies ateitį. Įstojęs šio amžiaus pradžioje į Lietuvos socialdemokratų partiją, jis pasireiškė kaip revoliucinis veikėjas, dirbo Vilniuje, Panevėžyje, Mariampolėje, bendradarbiavo pažangiojoje spaudoje. Daugiau kaip septynerius metus revoliucionierius praleido Čekalėjimuose, Sibiro tremtyje, kur užmezgė ryšius su bolševikais. Po spalio revoliucijos Angarietis rūpinosi komunistų partijos sukūrimu Lietuvoje. Savo pažiūras politikos, ekonomijos, istorijos, filosofijos, literatūros kritikos klausimais jis išdėstė dviejuose tūkstančiuose straipsnių, 120 darbų, išėjusių atskirais leidiniais, kuriuose propagavo Marksizmo-Leninizmo idėjas, demaskavo buržuazijos politiką.

Jubiliejaus proga muziejuje surengta paroda. Lietuvos kino studija sukūrė dokumentinią filmą apie Zigmą Angarietį "Renkuosi audrą".

SOLIDARUMAS SU URUGVAJAUS DARBO ŽMONĖMIS

Vilniuje birželio 24 dieną įvyko profsąjungų aktyvo susirinkimas, skirtas visuotinio nacionalinio Urugvajaus darbo žmonių streiko devintosioms metinėms. Jį pradėjo Lietuvos respublikinės profsąjungų tarybos sekretorė Ona Vainauskienė.

Susirinkime kalbėjo Urugvajaus komunistų partijos CK vykdomojo komiteto narys, Urugvajaus darbo žmonių nacionalinio komiteto profsąjungų centro vyriausias koordinatorius, profsąjungų centro sekretorius Feliksas Diasas. **J. Žukauskas**

Remkite Laikraštį "Laisvę"

KOVOTOJAS UŽ DARBININKŲ REIKALUS

Birželio mėnesį sukako 100 metų, kai gimė Zigmas Aleksa-Angarietis (1882.VI.13—1940.V.22), vienas Lietuvos Komunistų partijos kūrėjų ir vadovų, tarptautinio komunistinio judėjimo veikėjas, savo gyvenimą paskyręs kovai už šviesesnę darbininkų klasės, visų darbo žmonių ateitį.

Z. Angariečio gimtinė—Vilkaviškio apskr. Obelupių kaimas. Jo tėvai buvo turtingi, ilgainiui įsigiję dvarą valstiečiai. Būdamas nepakantus socialinei neteisybei, Marijampolės gimnazijoje susipažinęs su K. Markso ir F. Engelso raštais, jaunasis Zigmas Aleksa anksti stojo į revoliucinės kovos kelią.

Baigęs 6 gimnazijos klases ir 1902 m. nuvykęs mokytis į Varšuvos veterinarijos institutą, Z. Angarietis užmezga ryšius su revoliuciniais studentais, 1904 m. dalyvauja studentų antikarinėje demonstracijoje. Už tai suimamas ir pašalinamas iš instituto.

Revoliucionieriumi profesionalu Z. Angarietis tapo 1906 metais. Tada Vilniuje jis įstojo į Lietuvos socialdemokratų partiją (LSDP) ir įsijungė į 1905-1907 m. buržuazinės demokratinės revoliucijos kovas. Z. Angarietis greitai tampa vienu žymiausių Lietuvos socialdemokratijos revoliucinės, internacionalistinės krypties vadovų, siekusių Lietuvos ir visos Rusijos darbo žmonių revoliucinių veiksmų vienybės.

Z. Angariečio pastangomis 1907 m. buvo sustiprinta ir išplėsta LSDP Panevėžio organizacija. Tų metų rugpjūčio mėn. Krokuvoje įvykusiame LSDP VII suvažiavime Z. Angarietis išrenkamas į LSDP Centro Komitetą, pasisako už susivienijimą su Rusijos socialdemokratų darbininkų partija (RSDDP). Grįžęs į Suvalkiją, Z. Angarietis Marijampolėje pradeda leisti nelegalų laikraštėlį "Darbininkų žodis" ir atsišaukimus, skirtus žemės ūkio darbininkams. Šia savo veikla Stolypino reakcijos metais Z. Angarietis padėjo išsaugoti Lietuvos socialdemokratų revoliucinį veikimą, kurį oportunistai išdavė.

Caro žandarams 1909 m. birželio mėn. po ilgų ieškojimų pavyko Z. Angarietį suimti. Kalėjimas, o vėliau Sibiro tremtis beveik aštuoneris metus išlaikė Z. Angarietį savo varžtuose, bet neįstengė sugniuždyti jo revoliucinio ryžto. Tremtiniui, 1915 m. rudenį atsidūrusiam nuošaliame krašte (Jenisiejaus gubernijoje prie Angaros upės), buvo sunku susižinoti su platesniu pasauliu. Tačiau naudodamasis šia permaina, Z. Angarietis Sibire užmezga glaudžius ryšius su tremtiniais bolševikais, rašo straipsnius užsienio lietuvių socialistinei spaudai, atsiliepdamas į opiausius to meto darbininkų revoliucinio judėjimo klausimus. Pasirašinėja Angariečio slapyvardžju, kuris greitai prigijo kaip antroji pavardė.

Nuo 1915 m. pabaigos iki 1917 m. vasario revoliucijos laimėjimo Rusijoje Z. Angarietis užsienio lietuvių socialistų spaudoje—"Rankpelnyje", "Socialdemokrate" (Škotija), "Kovoje", "Laisvėje" ir kt. (JAV) paskelbė daugiau kaip 20 straipsnių, kuriuose dėstė iš esmės bolševikinį požiūrį į vykstantį imperialistinį karą ir revoliucinių marksistų uždavinius. Jis pritarė V. Lenino raginimui vietoj žlugusio Antrojo Internacionalo kurti Trečiąjį Internacionalą, kuriame nebūtų vietos oportunistams.

1917 m. vasario mėn. griuvus caro sostui, Z. Angarietis atvyko į revoliucinį Petrogradą ir aktyviai įsijungė į lietuvių bolševikų veiklą, ėmėsi redaguoti balandžio 12 d. pradėjusį eiti pirmąjį lietuvių komunistinį laikraštį "Tiesa". Su patariamuoju balsu Z. Angarietis dalyvavo bolševikų partijos VII (Balandžio) konferencijoje, taip pat VI suvažiavime. Z. Angarietis "Tiesoje" populiarino jų nutarimus, ragindamas Lietuvos karo pabėgėlius darbininkus ir kitus darbo žmones telktis apie bolševikų partiją kovai dėl socialistinės revoliucijos pergalės.

Z. Angarietis dalyvavo 1917 m. Spalio ginkluotame sukilime Petrograde, o socialistinei revoliucijai laimėjus, buvo paskirtas Lietuvos reikalų komisaro V. Kapsuko pavaduotoju, išrinktas į RSDDP(b) Lietuvių sekcijų Centro biurą. Nuo 1918 m. kovo Z. Angarietis dirbo Voroneže Lietuvos reikalų komisariato spaudos skyriaus vedėju, rūpinosi lietuviškos komunistinės literatūros leidimu ir gabenimu į kaizerinės Vokietijos okupuotą Lietuvą. Z. Angariečio iniciatyva 1918 m. balandžio 6 d. Voroneže buvo pradėtas leisti "Komunistas"—antras po "Tiesos" lietuvių komunistų periodinis leidinys. Be to, Voroneže lietuvių kalba buvo leidžiamos knygelės aktualiais politiniais klausimais. Ne viena jų buvo parašyta Z. Angariečio.

1918 m. lapkričio pabaigoje Z. Angarietis drauge su V. Kapsuku atvyko pogrindiniam partiniam darbui į Lietuvą. Vilniuje jis buvo kooptuotas į spalio mėn. susikūrusios Lietuvos Komunistų partijos Centro Komitetą ir įsijungė į proletarinės revoliucijos rengimą gimtajame krašte. Kai 1918 m. gruodžio 8 d. Vilniuje buvo sudaryta V. Kapsuko vadovaujama Lietuvos Laikinoji revoliucinė darbininkų ir valstiečių vyriausybė, Z. Angarietis joje užėmė vidaus reikalų komisaro postą. Z. Angarietis 1918-1919 metais daug nuveikė stiprindamas Tarybų valdžios organus Lietuvoje, organizuodamas kovą su revoliucijos priešais.

Jungtinėms kontrrevoliucijos jėgoms 1919 m. pavasarį pradėjus puolimą prieš Tarybų valdžią Lietuvoje, Z. Angarietis paskiriamas Lietuvos ir Baltarusijos TSR Gynybos Tarybos ypatinguoju įgaliotiniu Daugpilyje ryšiams su priešo užimtuose rajonuose likusiomis partinėmis organizacijomis palaikyti.

Pirmajai socialistinei revoliucijai Lietuvoje pralaimėjus, Z. Angarietis pasitraukė į Tarybų Rusiją. Jis buvo išrinktas Lietuvos Komunistų partijos Užsienio biuro sekretoriumi, vėliau, 1924 m.—LKP CK Politinio biuro sekretoriumi. Kartu Z. Angarietis 1922-1938 m. buvo LKP atstovas prie Komunistų Internacionalo Vykdomojo Komiteto.

Z. Angarietis reiškėsi ir tarptautiniame darbininkų revoliuciniame judėjime. Kominterno V-VII kongresuose jis buvo renkamas Internacionalinės kontrolės komisijos nariu, 1926-1935 m. ėjo šios komisijos sekretoriaus pareigas, Kominterno VII kongrese (1935 m.) padarė ataskaitą apie jos darbą.

Z. Angarietis pasižymėjo ir kaip revoliucinės spaudos redaktorius, bendradarbis, kovingas publicistas. Jis redagavo "Komunistą", "Kirkštį", "Balsą", "Partijos darbą", pirmuosius V. Lenino raštų teminius rinkinius lietuvių kalba, išleistus 1925-1928 m. Smolenske. Savo straipsniuose ir atskirais leidiniais paskelbtuose darbuose Z. Angarietis propagavo marksizmo-leninizmo mokslą, proletarinio internacionalizmo idėjas, kūrybiškai sprendė revoliucinės kovos klausimus.

Zigmas Aleksa-Angarietis

Z. Angarietis buvo vienas pirmųjų Lietuvos darbininkų revoliucinio judėjimo, Komunistų partijos istorijos tyrinėtojų. Stambesniems šio pobūdžio jo darbams priklauso dviejų tomų veikalas "Lietuvos revoliucinio judėjimo ir darbininkų kovos istorija (iki 1907 m.)", išleistas 1921 m., bei hektografu 1935 m. padaugintas didelės apimties darbas "Lietuvos Komunistų partijos istorija". Pastarojo veikalo V skyrius 1962 m. Tarybų Lietuvoje išleistas atskira knyga: LKP įsikūrimas ir proletarinė revoliucija Lietuvoje (1918-1919 m.). Tarybų Lietuvoje paskelbti taip pat Z. Angariečio raštai agrariniu ir bendro darbininkų bei antifašistinio liaudies fronto kūrimo klausimais.

Gausūs Z. Angariečio publicistiniai ir istoriniai raštai sudaro vertingą lietuvių marksistinės literatūros palikimą, atskleidžiantį marksistinės minties Lietuvoje raidą. Savo metu atlikę svarbų vaidmenį, jie ir šiandien daugeliu atžvilgių nenustojo savo aktualumo.

"Pasikeitė laikai, pasikeitė istorinės sąlygos,—kalbėjo Antanas Sniečkus 1972 metais, atidengus Vilniuje paminklą Z. Angariečiui.—Lietuva tapo socialistine respublika, klestinčia Tarybų Sąjungos tautų šeimoje. Bet ir mūsų dienomis neprarado reikšmės Z. Angariečio palikimas. Mes ir dabar galime pasinaudoti jo patyrimu kovoje prieš smulkiaburžuazines įtakas, prieš revizionizmą ir oportunizmą, prieš aršiausią žmonijos priešą—imperializmą, kovoje už nuosėklią marksizmo-leninizmo ideologiją".

Vilniuje netrukus išeis iš spaudos straipsnių ir atsiminimų apie Z. Angarietį rinkinys. Knygoje bus nušviesta įvairapusė šio žymaus darbininkų klasės kovotojo veikla—ryškus puslapis Lietuvos revoliucinio judėjimo istorijoje.

M. Tamošiūnas
Partijos istorijos instituto prie Lietuvos KP CK mokslinis sekretorius

---

JONAS GRAIČIŪNAS

Takažolės žiedui

Kai dainių armija painybėj žodžių kuičias,
Tu aiškiai man kalbi it žiedlapis nakčia
Ar grindinio akmuo, nors nebylus ir kurčias,
Bet daug man sakantis takažolės kančia.

O gėle nuostabi, takažole, išdygus
Prie šonkaulio akmens! Jūs, mindomi visų,
Man visados abu — neperskaitytos knygos,
Kurių trečiuoju aš personažu esu.

Jus bešifruojantis nelyg Šimonis runą,
Ir kaip jisai, matyt, šifruoti nepabaigsiu...
Bet kuo mana svajo iliuziškesnė būna,
Tuo teikia mirksnį man kūrybos džiaugsmui teisę

Pasinaudot sparnais, staiga pakylant drąsiai
Virš smurto, negandų ir amžių kruvinų,
Pro dulkes praregėt — teleistas vien tik dvasiai! —
Kančias ir žiežirbas to kelio akmenų.

Kur plovei ašarom nuo grindinio lig šiolei
Vien kraujo pėdsakus, takažole gražuole!

Glūdėki ir toliau prie akmenėlio kieto
Ir puošk mums grindinį šaknų augintu žiedu,

Kuriuo — neišvaizdžiu, bet nekaltai vis baltu! —
Tu kantrial, atkakliai puošei keliūtes baltų.

SUSITIKIMAI

NESURASTAS LAUKAS

Prisimenu, pro mašinos langus Juozui rodžiau pakelės apylinkes, vienu kitu žodžiu pasidžiaugdamas jų gražumu. To galėjau nedaryti, nes ir svečias godžiai žvalgėsi ir, žinoma, ką regėjau aš, regėjo ir jis. Buvo vasaros pradžia. Lietuva žaliavo javais, sodais, žole ir miškais. Praplaukdavo upės, sublizgėdavo ežerai. Norėjau, kad kelias nebūtų toks greitas, kad svečias kuo geriau įsižiūrėtų, koks nepaprastai žavus Lietuvos gamtovaizdis.

Man ką nors pagyrus Juozas be žodžių linktėlėdavo galva: esą, kalbi, žmogau, teisybę. Tačiau kalbėti nesulaukiant iš svečio nė vieno žodžio darėsi vis sunkiau ir įpusėjus keliui į Papilę, nutylau. "Tylenis. Retai pasitaiko toks bekalbis,"—pagalvojau apie svečią. Daug ilgai pragyvenusių emigracijoje svečių teko pavežioti po Lietuvą. Vieni klausinėdavo, kiti pasakodavo, treti patys rodydavo ką akys užgriebia pakelėse. Ir su visais jais būdavo lengviau.

O antai jau ir Papilė. Kelias dar naujas, tik iššvyruotas ir toli nuo mūsų skubančios mašinos nusidriekė sukeltų dulkių uodega.

— Nebuvo ir šito kelio,—nelauktai pravėrė burną svečias.

— Sakote, ir šito kelio nebuvo,—perklausiau pabrėždamas žodelį "ir", kadangi per jį Juozas išdavė savo akylumą. Supratau, kad ir tylėdamas Juozas dirbo, daug paregėjo, ko anksčiau nebuvo. Per ilgus emigracijos metus jis iki šiol nešiojo atmintyje gimtosios Aukštaitijos vaizdus—jie jo galvoje nesikeitė, buvo tie patys ir staiga svečias suvokia—tai, kas jo prisiminimuose gyvena, Lietuvos gyvenime seniai išnykę. Būtent šitaip aiškinausi kantrų Juozo tylėjimą, primenantį užsispyrimą, o netrukus atsirado epizodas, kuris lyg ir patvirtina, kad toks pasiaiškinimas visiškai įtikėtinas.

Trumpai pasidairius po Papilę, Juozas paprašė, kad jo palauktume, o jis, girdi, trupučiuką paeis į aną pusę. Ten jo laukas, ten ganė, arė, ten daug vargo . . . Aplankys lauką kaip gerą pažįstamą. Juk nieko Papilėje nebeišliko, kas galėtų jį ar jis atpažinti. Tik tas laukas! . .

— Gerai, Juozai. Jeigu pats neskubi, neskubame ir mes.

— Matai, kokio giminaičio ieško. Įdomu,—prakalbo vairuotojas, žvilgsniu lydėdamas nueinantį į laukus svečią. Juozas ėjo nepaskubėdamas, bekepuris ir jo žili plaukai, aplieti saulės spindulių, švietė it veidrodžio šukė. Man irgi dar neteko regėti, kad kas iš mūsų svečių vienas išeitų paieškoti kažkada jo buvusio lauko. Juozas žinojo kur jis yra—ėjo ir ėjo, o mudu su vairuotoju, atsisėdę medžio pavėsyje tingiai leidome netikėtai atsiradusį laisvalaikį.

— Keisti žmonės tie mūsų amerikonai. Tik pagalvok—nuėjo ieškoti savo lauko,—dar vis pergyvno įspūdį vairuotojas.

— Gal ne keisti, o labai teisingi, ištikimi savo gimtinei,—paprieštaravau jam.—Nei tu, nei aš emigracijoje negyvenome ir todėl gal nemokame suvokti, koks galingas ilgesio jausmas!

— Pamatys, o kas iš to?—neatlyžo pašnekovas.

— Ogi palaukime. Tikriausiai jis pats ką nors pasakys,—nuraminau jį.

Laukti teko ilgokai. Sugrįžo Juozas tuo pačiu keliu, tik atrodė, kad žingsniai jo greitesni. Surado ir žmogus laimingas,—pagalvojau, tačiau svečias dar nepriėjęs iki mūsų plačiai į abi šalis atmetė rankas ir beveiek pašaukė:

— Nėra. Ir lauko nėra! . .

— Kaip—lauko nėra? Niekur nepersikėlė, jeigu čia buvo.

— Čia buvo, bet dabar nėra. Ir balų nėra. O javai! Nors kepurę užmesk—ant žemės nenukris . . .

— Tai visgi radai,—pasakiau, supratęs, kodėl tokia jo šneka.

— Neradau. Savo žemės neradau,—dar kartą užtikrino Juozas.—Ne ta žemė, ne tas gyvenimas, ne ta Lietuva. Ak, kaip gaila, kad savo rankas, savo darbą teko atiduoti svetimam kraštui. Priverstas buvau. Ir iš kur buvo žinoti, kad šitaip bus.

Juozas, tas mūsų kelionės metu "tylenis", dabar pasakė daugiau, negu tikėjomės, tačiau mes žinome dar daugiau, bet nei apie didvyriškumą, nei apie sunkumus pertvarkant senąją Lietuvą į naują jam nekalbėjome. Jo neatpažintas laukas pasakė tiek, kad, atrodė, daugiau nereikia.

Pranas Karlonas

NAUJOS KNYGOS

IŠLEIDO "MOKSLAS"

J. Riškius. **Lietuvių literatūra XIX a. Pirmoji pusė.** (240 psl.) Vadovėlyje dėstomi bendriausi dalykai: XIX a. pirmos pusės lietuvių literatūros procesas, jo istorinės-visuomeninės ir kultūrinės sąlygos bei vidiniai literatūros raidos dėsningumai.

V. Danilevičius, A. Motuzas. **Profesorius Viktoras Ruokis.** (142 psl.) Monografijoje nušviečiama Lietuvos TSR nusipelniusio mokslo veikėjo, Lietuvos TSR Valstybinės premijos laureato, profesoriaus, pirmųjų chemijos, agrochemijos ir dirvotyros vadovėlių lietuvių kalba autoriaus, dirvotyros ir agrochemijos Lietuvoje pradininko V. Ruokio gyvenimas, mokslinė bei visuomeninė veikla.

D. Čičalienė

Pavasaris sutinkamas poezijos posmais

Gražia tradicija tapo kiekvienais metais žydintį Lietuvos pavasarį sutikti poezijos švente. Šiemet jau aštuonioliktą kartą poezijos pavasario dalyviai—lietuvių ir kitų tarybinių tautų poetai su savo kūrybos posmais keliavo po respublikos miestus ir kaimus.

Pagerbiant lietuvių tautos lakštingalos Salomėjos Nėries atminimą, pirmosios šventės iškilmės įvyko Vilniuje, prie poetės paminklo. Paskui poetai susitiko su didžiausių miesto fabrikų ir gamyklų dirbančiaisiais, su mokslininkais ir studentais. Įsimintinas buvo poezijos vakaras Vilniaus V. Kapsuko universiteto Auloje, kurioje savo eiles skaitė įvairių kartų poetai—buvę ir dabartiniai šios aukštosios mokyklos auklėtiniai.

Iškilmingas poezijos pavasario atidarymas kaip ir visada sutraukė tūkstančius kauniečių į Palemoną, Kauno marių pakrantėje, netoli S. Nėries memorialinio muziejaus. Čia iškilmingai buvo uždegtas tradicinis poezijos pavasario aukuras, čia žmonės klausėsi gražiausių naujų eilėraščių, čia skambėjo liaudies melodijos. Už naują eilėraščių rinkinį "Žydinti slyva Snaigyno ežere" poetas Sigitas Geda buvo pripažintas šio poezijos pavasario laureatu ir jam atiteko ąžuolo vainikas.

Apkeliavę Raseinių, Telšių, Trakų, Vilkaviškio rajonų miestus ir kaimus, šventės dalyviai sekmadienio pavakare surengė atsisveikinimo vakarą Vilniaus paveikslų galerijoje. Čia vilniečiai klausėsi visų poezijos pavasario laureatų eilių, kurias skaitė ir autoriai, ir aktoriai. Grupei jų buvo įteikti sostinės darbo kolektyvų apdovanojimai. "Dovanos" susivienijimo prizas už geriausius lietuvių poezijos vertimus atiteko rusų poetui D. Samoilovui. Radijo matavimo prietaisų gamykla kasmetiniu prizu už geriausius rusų poezijos vertimus apdovanojo V. Reimerį. Geriausiu skaitovu—poezijos pavasario laureatu Vilniaus miesto kultūros valdyba pripažino respublikos nusipelniusį meno veikėją aktorių V. Kybartą. Na, o tradiciniu Vilkaviškio rajono S. Nėries kolūkio prizu apdovanotas poetas S. Jonauskas.

J. Žukauskas

Nuotraukoje: **Poetas Sigitas Geda su poezijos pavasario laureato ąžuolo vainiku.**

Nuotraukoje: **Iškilmės prie S. Nėries paminklo Vilniuje.**
K. Jurelės ir A. Sabaliausko nuotraukos

DARBININKŲ SKAISTI IDĖJA

Paskambino iš Petrašiūnų. Paskambino namų statytojai.

— Mokomės filosofijos. Priminkite, kad praeityje ją savinosi darbininkai.

Sutikau. Ruošiau knygą apie rašytojus—"Pokalbininkus". Staiga lyg sugniužo plunksna. Ji šliaužė popieriumi. Trumpam paraližavo dešinę ranką. O vėliau, ligoninėje, gydytoja A. Kanavičiūtė diagnozavo: "Trečias infarktas". Bet pats nė neįtariau. Nuskubėjau pas darbininkus. Šit tie filosofijos mylėtojai! Jauni kaip dobilėliai. Gražūs. Žvavūs. Vienas jų žodiškai atskleidė filosofinę temą. Kiti—pasisakė. Negalėjai nesistebėti. Na. Jie savo mintis klojo nemažiau sklandžiai, negu plytas į sieną. Džiaugiaus tokiu darbininkų išprusimu. Na ir tuo, kad jau filosofija priklauso plačiai darbo masei . . .

Davė žodį man. Priminiau, kaip Zarasuose 1930-1932 m. jaunuoliai savinosi šios išminties. Čia daug padėdavo J. Kaškaičio iš Amerikos prisiųstos knygos. Kaip gražiausią eilėraštį perskaičiau JAV pažangiečių išleistą įžymaus istoriko M. Pokrovskio istoriją. Jis pirmas mane įvedė į Lenino minčių sodą. Priminė: filosofijoje plačią vagą išvarė G. Plechanovas.

J. Kaškaičio prisiųsta literatūra padėjo jo sesers sūnui L. Giedraičiui, moksleiviui pasukti prieš fašizmą. 1940 m. rudenį jis "Laisvėje" rašė: "Neseniai Kaune sutikome paleistuosius politinius kalinius". (Paminėjo ir mano pavardę.) Jis paleido 1928-1930 m. per rankas pažangiečių Lit. Draugijos išlydėtą į liaudį veikalą—S. Matulaičio. Na: "Kaip žmogus sutvėrė dievą". Autorius filosofiškai aiškino religijos prietarų kilmę. Tai nekaltas veikalėlis! O tada, 1928-1930 m., dėl jo ir dėl "Laisvės" iškarpų L. Giedraitį išvijo iš gimnazijos. Šnipelis įskundė: ir aš ta knyga susidomėjau. Bet per kratą nerado. Radę būtų išvarę, kaip išvarė J. Kaškaičio giminaitį . . .

Mano klausytojai—filosofinio ratelio studijuotai piktinosi, kad praeityje ir filosofinė knyga buvo klasinio priešo laikoma po padu.

Juos labai sujdomino užuomina: 1930-1933 m. su dideliu užsidegimu filosofinius veikalus skaitė, skaitė ligi knygos kraštų nudilimo Zarasų darbininkai. Na, F. Šaltuperytė, F. Levinas, I. Ulmanas. 1932-1933 metais jie tuos raštus ir man duodavo. Tai Lenino "Valstybė ir revoliucija". (Rodos, šį veikalą tada išleido ir JAV pažangiečiai.). Tai L. Spokoinyj apie istorinį materializmą. Tai B. Fingerto "Trumpoji socializmo istorija". Beje, neseniai V. Lenino bibliotekos mokslininkai man prisiuntė gan plačią jų veikalų bibliografiją. Tai rimti mokslo vyrai.

Nuo 1930 m. sausio "Laisvėje" rodžiaus eilėraščiais. Juos pasiūliau ir pogrindžio spaudai. O man darbininkė F. Šaltuperytė:

— O kodėl neparašai straipsnio apie proletarų kovą? Aa?!

Jos paskatintas išaudžiau etiudą apie Marksą. Dabar filosofijos ratelyje perskaičiau jo ištrauką. Na.

". . . 50 metų, kai Marksas nerašo naujų veikalų. Bet jis revoliucine idėja ir šiandien gyvas. Tai pirmas socialistas, kuris proletariato masėms padarė didžiausią įtaką. Jis—dialektinio ir istorinio materializmo filosofas. Tai pirmas kovos žmogus. Jis atkreipė dėmesį į visų šalių proletarų ekonominę padėtį. Jo veikalai susieti su istorija, su realiu gyvenimu ir su gyvais faktais. Jis ne tik teoretikas, bet ir praktikas. Jis proletarus organizavo.

Markso veikla—proletariato istorijoje nuostabiausia veikla. Jis—proletarų ateities didysis pranašas. Toliau istorija vystėsi taip, kaip jis numatė. Jo mokslas—klasinės kovos ramstis ir šiandien . . . Jis socializmą susiejo su masiniu judėjimu . . . Jo mokslo nuoseklumą patvirtino tolimesnis gyvenimas . . .

. . . Jo mokslas plačiai kaip upė išsiliejo—gimė marksizmas. Pastarasis (kreipė ypatingą) dėmesį ne tik į ekonomiką, politiką, materializmą, bet ir į meną, ir į visas gyvenimo šakas. Marksizmas švystelėjo proletarų klasės pasaulėžiūra.

Jis visą gyvenimą veikė kartu su Engelsu. Sunku rasti kitus du, kurie, būdami revoliucionieriai,—taip darniai, (taip broliškai) veikė prislėgtai klasei. Marksas savo darbu įrodė: tik toji idėja lieka gyva, kuri (atitinka) istorijos reikalavimus . . . Toks jo idėjos susiejimas su gyvenimu ji padarė didžiu kovos žmogumi . . ."

Tai priminti man buvo malonu. Juk tik ką jie savo pasisakymuose su meile šnekėjo apie revoliucinę idėją, apie Marksą, apie mūsų tikrovę, perartą jo mokslo arklu . . .

Šie klausytojai—jauni vaikinai ir merginos. Jie ne tik nustebo. Jie ir pasipiktino prieš fašistus, kai pridūriau:

— Tuomet šio straipsnio fašistinė cenzūra neleido paskelbti. Neleido. Siunčiau slaptai spaudai. Bet sekliai tą rankraštį užčiupo Zarasų pogrindininkų slėptuvėlėje. Nufotografavo.

Taigi neleido atsiliepti apie didžiuosius viso pasaulio išminčius. Neleido.

— 1933 m. "Laisvė" paskelbė mano pusės lanko etiudą apie knygą "Darbas" bedarbės metu". Vėliau per rankas šį rankraštį siunčiau "Priekalui". Deja, ir jį sekliai "įamžino" fotografijoje.

Pridūriau klausytojams:

— Bepigu jums studijuoti filosofiją! Ant stalo filosofų veikalai! Aplanko profesoriai. O tada, kas užsidegė tų išminčių idėja,—grūdo į grotuotus namus.

Šnekant plaukė klausimai. Garsiai perskaičiau:

— Ar kalinami kovotojai mokėsi filosofijos?

— 1927-1930 metais Kauno kalėjimo visi draugai tiesos krėste užkrėsti ja buvo! Fašistai užsirūstino. Atėmė knygas. Vėliau mokėsi žymiai slaptingiau.

Priminiau: 1935 m. vasarą J. Šajevičius, už grotų paragavęs filosofijos,—taukšėdamas klumpėmis su ligoniais "verandoje" ir man pylė tas tiesas! Stebėjaus. Nors ligi kalėjimo perskaičiau gal 6 filosofinius veikalus. Skaičiau apie E. Kantą, Spenserį, Spinosą, Nietschę, Schopenhauerį, Fojerbachą. Bet ką sakė darbininkas—man buvo ne tik įdomu, bet ir nauja! Juo labiau: tokius žmones fašistai krikštijo "juodu gaivalu". O jis filosofines tiesas pjaustė kaip šviežią duoną ir didelėmis riekėmis dėjo man į burną . . . Jį ir įmetė į narvą, kad susigundė proletarų filosofija.

Baigiau. Priėjo filosofijos entuziastė—užsidegėlė. Įteikė, lyg artistui, vešlią gėlių puokštę . . . Gal toks klausytojų dėmesys prigesino trečio infarkto gaisrą . . . Rizika po smūgio baigėsi laimingai . . .

Tie klausytojai pasidomėjo: "Kas jaunystėje paskatino rašyti eilėraščius:" Atsakiau: noras posmų kūju trenkti į reakcijos sieną. Mokslas grobė daug laiko. Todėl eiliuodavau šeštadieniais ir sekmadieniais. Po arešto daug rankraščių žuvo. Taip pat ir "Laisvės" iškarpos su tais kūrinėliais. Bet štai tik dabar Vilniaus Partijos istorijos institutas mane nudžiugino. Jis surado 1932-1933 m. apie 10 mano eilėraščių, apie 5 etiudus. Kai kurie parašyti ir Kaune 1932 m. rugsėjį. Net pridurta: "Vytauto parke. Tarp šnipų . . ." "Laikinojoje" ieškojau darbo iš Zarasų. Vakarais svajojau lankyti komercijos mokyklą.

Straipsniuose rašoma: "Trečiafrintininkų tarpe yra: "du-trys komunistai". Iš tikrųjų—vienas. Bet nemažas būrys rašytojų tvirtai žengė antifašistinės kovos keliu.

Tie etiudai irgi parašyti poveikyje tų filosofinių veikalų, kuriais Zarasuose aprūpindavo mane siuvėja F. Šaltuperytė.

Net suvirpėjau, pamatęs ir tuos rankraščius, kuriuos 1932 m. birželio 28 dieną siunčiau "Balsui" per Vydūną. Dvi korespondencijas, eilėraštį ir laišką V. Kapsukui įdėjau į uždarą voką. Adresavau M. Laboriui. O Vydūną paprašiau: "Užklijuokite vokišką ženklą ir Tilžėje įmeskite į pašto dėžutę". Visą laiką tikėjau: dorai šį prašymą rašytojas įvykdė. O dabar—po 50 metų,—tą faktą patvirtino rasti tie rankraščiai. Žvalgyba neįtare: Vydūno laiške gali būti rankraštis "Balsui". Laimingai nukeliavo . . .

Atsakydamas į klausimą pridūriau: "Kalėjime parašiau keletą eilėraščių. Paskelbė "Laisvė" ir "Šviesa". Bet politkaliniai buvo labai reiklūs autoriams. Mečiau rašęs. Nes poezijos padangėje gali skraidyti tik tokios asmenybės, kaip J. Janonis, S. Nėris, S. Jeseninas, E. Mieželaitis.

Beje, filosofija seka ir Kauno rašytojai. O V. Martinkus filosofines mintis pritaiko meistriškai ausdamas romano ir apsakymų drobes. Po karo su patosu mokiausi filosofijos Leningrade dėstant dideliems jos žinovams.

Labai džiugu. Po ilgų kovų, po pergalės, Nemuno krašto darbo žmonės gali laisvai prieiti prie filosofijos sodo ir skinti jo skaniuosius vaisius. Šviesia idėja persiėmęs žmogus buvo labai naudingas kovoje. O dabar—ramiame darbe ir aukštai auginant taikos medį!

A. Liepsnonis

ĮVAIRIOS ŽINIOS

ARGENTINA NEATSIŽADA MALVINŲ SALŲ

Buenos Aires. — Užsienio reikalų ministras Nicanor Costa Mendez, kuris tas pareigas eina tik ligi bus sudaryta naujas kabinetas, pareiškė, kad tik naujasis šalies prezidentas gali paskelbti, jog karas su Britanija pasibaigęs. Gen. maj. Reynaldo Bignone, kuris pakeitė pasitraukusį prez. gen. Galtieri, prisaikdinamas šį ketvirtadienį.

Ministras ir toliau tvirtino, jog, nepaisant, kad Argentina ir turėjo kapituoliuoti prieš britus, bet tai dar nereiškia, kad ji atsisakanti Falkland-Malvinų salų.

Britanija nori deklaracijos, kurioje Argentina oficialiai paskelbtų, kad karas užbaigtas. Kol to nebus padaryta, britai laiko tam tikrą skaičių argentiniečių belaisvių, kurių didžiuma yra aukštesnio rango karininkai.

Buenos Aires. — Iš nelaisvės grįžtantys kariai vis daugiau atskleidžia teisybės apie Argentinos karininkus. Tvirtinama, kad, nenorėdami kariauti salų dykinėse, jie į vieną vietovę, Port Stanley, buvo sutraukę daugiau kaip 11 tūkst. kariuomenės, kurios dešimtį procentų būtų sunaikinę pora gerų artilerijos sviedinių.

NUSTEBO NET IR PATS PREZIDENTO ŠOVIKAS

Washington. — John Hinckley Jr., kurį federalinė jury pripažino beprotiu tuo metu, kai jis šovė prez. Reaganą ir kitus, Washington Post laikraščiui duotame telefoniniame pasikalbėjime ir pats pareiškė nusistebėjimą, kad taip atsitikę. Esą jis jau buvo parengęs kalbos tekstą, kurį būtų perskaitęs po nuteisimo.

Jis tvirtino, kad tuo atveju, jei dabar jį gydytojai pripažins normaliu, jis išeis iš beprotnamio ir vėl būsiąs tarp žmonių. Jis manąs, kad jis nebūsią jiems pavojingas.

Kadangi pasikalbėjimas įvyko be ligoninės vadovybės žinios, dabar jo telefoniniai ryšiai tapo suvaržyti.

NENORI, KAD BŪSIMĄJĮ KARALIŲ VADINTŲ BILLY

London. — Jau oficialiai paskelbta, kad Charles ir Dianos naujagimis sūnus gauna keturis vardus. Jis bus William Arthur Philip Louis ir bus žinomas kaip Prince William of Wales.

Jei kada nors jam teks tapti karalium, tai greičiausia jis bus William V, bet tai dar netikra, nes karūnacijos metu karalius gali pasirinkti sau ir kitokį vardą, nebūtinai turi laikytis jam suteiktojo per krikštą.

Buckingham rūmų pranešime sakoma, kad princo sūnui vardus parinkę patys tėvai, o britai net lažybų ėjo dėl to, kokie vardai naujagimiui atiteks. Kaip ten bebūtų, bet karališkieji rūmai tvirtai pareiškė, jog nenorima, kad princukas būtų populiariai vadinamas Billy, esą—William, o ne Billy.

SIŪLO ATNAUJINTI DRAFTĄ

Washington. — Žinomų asmenybių grupė, susidedanti iš 55, kreipėsi į prez. Reaganą ir Kongresą, ragindama atgaivinti draftą. Vienas jos vicepirmininkų, atsargos generolas Andrew J. Goodpaster, spaudos konferencijoje pareiškė, jog grupė priėjusi bendros išvados, kad Amerikai netrukus reikėsią daug vyrų. Esą Amerika turėsianti būti pasirengusi lygiagrečiai kariauti Europoje, Persijos įlankoje ir Azijoje.

Madrid. — Prancūzijos prez. Francois Mitterrand tris dienas viešėjo Ispanijoje, bet neįstengė įtikinti tos šalies vadovybės, jog Prancūzija nekalta už tai, kad Ispanijos nepriima į Bendrąją Europos Rinką. Taip pat ispanai įtaringai žiūri ir į prancūzų paramą baskų teroristams. Net pats karalius Juan Carlos Prancūzijos prezidentui "užvažiavo" bankete, kad vadinamoji "Europos laisvė" neturėtų priglausti teroristų, kurie jėga nori sunaikinti "Mūsų politines ir socialines laisves ir gyvenimo būdą".

Kaunas—lengvosios pramonės centras

Nuotraukoje: **Naujas "Litekso" susivienijimo administracinis pastatas.**

K. Jurelės nuotrauka

Taką nuo Baltijos jūros iki Ramiojo vandenyno krantų ir atgal galima nukloti šilkais, kurie kasmet išaudžiami Kaune. Šio miesto stambios įmonės pagamina daugiau kaip du penktadalius respublikos lengvosios pramonės produkcijos. Kauno pramonės susivienijimai turi savo fabrikus, filialus ir cechus Jonavoje, Kapsuke, Kelmėje, Kretingoje, Šilutėje ir kitur.

Labai išaugo senųjų audimo fabrikų "Drobės", "Litekso", "Kauno audinių", trikotažo ir avalynės įmonių, siuvyklų pajėgumas. Pastatyta naujų didelių įmonių—P. Ziberto šilko kombinatas, A. Petrausko medvilnės verpimo fabrikas ir kt. Dabar per savaitę Kaune pagaminama tiek lengvosios pramonės produkcijos, kiek jos buvo išleista per visus paskutiniuosius buržuazijos valdymo metus.

Miesto lengvoji pramonė toliau plečiama. Kiekvienais metais bus papildomai išleidžiama gaminių beveik už dešimt milijonų rublių, nors naujų įmonių nebus statoma.

Pirmiausia siekiama modernizuoti gamybą, diegti naują, našesnę techniką. P. Ziberto šilko kombinate šį penkmetį bus sumontuota apie šimtą naujų hidraulinių staklių, daug dažymo, apdailos ir kitokių mašinų, kurios leis patiekti daugiau šilkinių audinių ir dirbtinių kailių. Tobulesnės mašinos ir įrengimai montuojami "Drobės" ir "Litekso" vilnos, A. Šiaučiūnaitės trikotažo, "Baltijos" siuvimo gamybiniuose susivienijimuose, "Kauno audinių" šilko, "Raudonojo Spalio" avalynės ir kituose fabrikuose. Jų gaunama iš daugelio Tarybų šalies miestų, taip pat iš Čekoslovakijos, Lenkijos, Vokietijos Demokratinės Respublikos, Italijos, Japonijos.

Kauno įmonės plačiai atnaujina gaminių asortimentą, daugelį jų tiekia prekybose organizacijoms su indeksu "N" ("Naujiena"). Stengiamasi gerokai daugiau išleisti aukščiausios kokybės liaudies vartojamų prekių.

Per 30 tūkstančių kauniečių dirba miesto lengvosios pramonės įmonėse. Tai trigubai daugiau negu prieš karą visoje Lietuvoje. Dauguma jų savo našiu ir kokybišku darbu pelnė didelę pagarbą ir pripažinimą. Socialistinio Darbo Didvyrio vardai suteikti drobietei Gražinai Kyzelienei, "Kauno audinių" fabriko kursinio mokymo kombinato direktoriaus pavaduotojai Elenai Markevičienei, P. Ziberto šilko kombinato pameistriui Eugenijui Visockiui.

Z. Mikalauskas

Pažaboti agresorius

J. Arafato interviu. Sionistai koncentruoja jėgas Beiruto apylinkėse. Sėkmingos partizanų operacijos. Izraelis trukdo suteikti medicinos pagalbą nukentėjusiems.

Izraelio „vanagai" vis grasina šturmuoti Vakarų Beirutą, atviai pareiškia ketiną „pribaigti Palestinos išsivadavimo organizaciją ir palestiniečius". Gynybos ministras Šaronas pareikalavo „atakuoti palestiniečius, kur jie bebūtų, naudojant visas jėgas ir priemones". Kneseto (parlamento) užsienio reikalų ir gynybos komisijos pirmininkas Ben Elisaras, kalbėdamas per Izraelio radiją, įžūliai pareiškė, kad Izraelis ketina „likviduoti Palestinos išsivadavimo organizacijos tvirtovę Vakarų Beirute".

Palestinos išsivadavimo organizacijos vykdomojo komiteto pirmininkas J. Arafatas, duodamas interviu Amerikos televizijos kompanijai ABC, pažymėjo, kad „izraeliečiai, glaudžiai bendradarbiaudami su Pentagonu, ruošiasi šturmuoti Beirutą". Tačiau mūsų kariai, libaniečiai ir palestiniečiai, pabrėžė jis, nesudės ginklų ir ketina duoti ryžtingą atkirtį. Kreipdamasis į Amerikos visuomenę, J. Arafatas pareiškė, kad Libane kalbama apie „Amerikos įsibrovimą". JAV vyriausybės veiksmus Libano žemėje jis apibūdino kaip „niekšiškus ir gėdingus". Sutinkamai su planu, kuriam pritarė Pentagonas, pasakė J. Arafatas, nukauta ir sužeista 30 tūkstančių libaniečių ir palestiniečių, sugriauta 14 pabėgėlių stovyklų, 3 miestai, 35 kaimai.

Beiruto vakarų sektorių dieną naktį artilerija intensyviai apšaudo iš jūros ir iš sausumos. Agresoriaus apšaudomi, žūsta taikūs gyventojai — libaniečiai ir palestiniečiai. Civilinės gynybos būriai toliau dirba gelbėjimo darbus. Apdegę pastatų karkasai, akmenų ir plytgalių krūvos, sudaužyti automobiliai, kurių tarpe neretai pasitaiko greitosios pagalbos mašinų, — taip tragiškai atrodo sugriauta Libano sostinė.

Izraelio kariauna šiandien vėl pradėjo puolimą jungiančios Beirutą su Damasku strateginiai svarbios automagistralės rajone. Palestinos informacijos agentūros VAFA pranešimu, Izraelio šarvuočių ir tankų daliniai pradėjo kautis su Palestinos pasipriešinimo judėjimo kariais ir Sirijos dalimis iš arabų pajėgų taikai palaikyti Libane, dislokuotų šiame rajone. Prieš pradedant puolimą raketomis ir iš artilerijos buvo intensyviai apšaudytos Alėjaus, Mdeiredžo, Bhamduno ir Dahr al Baidaro gyvenamosios vietovės, esančios palei šį kelią.

Agresorius permeta rezervus ir techniką prie pietinių Beiruto pakraščių. Damuro rajone sutelkta maždaug 120 Izraelio tankų, čia iš Saidos permetami 75 šarvuotieji transporteriai su pestininkais.

Libano pietuose grobikai pradėjo statyti koncentracijos stovyklą, kurioje jie ketina laikyti už spygliuotosios vielos daugiau kaip 4 tūkstančius palestiniečių.

Tačiau interventams toliau priešinamasi. Partizanų grupės vykdo drąsias operacijas prieš Izraelio kariuomenę jos užgrobtose žemėse. Tik per pastaraisias dvi dienas sunaikinti keli priešo tankai ir šarvuotieji transporteriai, nukauti trys karininkai ir keliolika Izraelio kareivių.

Pačiame Izraelyje didėja susirūpinimas dėl valdančiųjų sionistinių viršūnių pradėtos karinės avantiūros pavojingų padarinių.

Jeruzalėje įvyko Izraelio inteligentijos atstovų spaudos konferencija, kurios dalyviai pasmerkė Tel Avivo pradėtą karą.

Šio žygio neremia net žmonės, gyveną Libano pasienyje esančiuose šiauriniuose rajonuose, kurių „gynimo" pretekstu buvo pradėta agresija.

Libano ministras pirmininkas S. Vazanas Beirute tarėsi su J. Arafatu ir kitais palestiniečių vadovais. Taip pat įvyko nacionalinio gelbėjimo komiteto posėdis, kuriame buvo svarstoma, kaip galima įveikti krizinę situaciją šalyje, susidariusią dėl barbariškos Izraelio agresijos.

Tarptautinio raudonojo kryžiaus atstovų pareiškimais, Izraelis trukdo suteikti skubią medicinos ir kitokią pagalbą nukentėjusiems libaniečiams ir palestiniečiams.

Ryšium su tuo, kad vakar buvo iš artilerijos apšaudyta Sabros palestiniečių pabėgėlių stovyklos ligoninė „Aka", žuvo ir buvo sužeista daug ligonių, palestiniečių Raudonojo pusmėnulio draugija paragino pasaulio visuomenę ištirti Izraelio nusikaltimus Libane.

Visos tarptautinės organizacijos, į kurių kompetenciją įeina žmogaus teisių gynimas, pabrėžiama kreipimesi, privalo paruošti ir taikyti prieš Tel Avivą atitinkamas efektyvias sankcijas.

— — —

Libane tebesiautėjanti Izraelio kariauna birželio 21 dienos rytą apšaudė vakarinius Beiruto rajonus, jų tarpe — rajoną netoli Tarybų Sąjungos ambasados. Sviediniams pataikius į ambasados teritoriją jai padaryta materialinė žala.

Visa atsakomybė už tokius nusikalstamus į Libano teritoriją įsiveržusios Izraelio kariuomenės veiksmus tenka Izraelio vyriausybei, paželdinėjančiai visuotinai pripažintas tarptautines teisės normas.

TASS-ELTA, birželio 22 d.

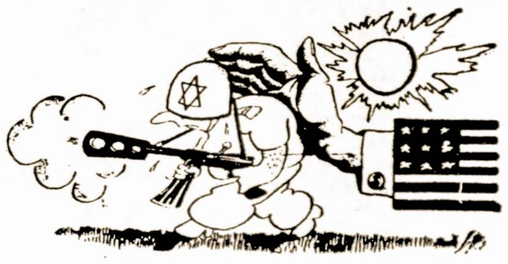

Remianti ranka...

Leonido Vorobjovo (Šiauliai) pieš.

KANADOS ŽINIOS

London, Ont.

Gavęs "Laisvę" tuojau skaitau Kanados Lietuvių skyrių. Dažnai jame dabar randu liudnų žinių—tai mirimai.

Tiesa, praeitais metais čia lankėsi iš Lietuvos vieną mėnesį Rita Menkienė, o dabar praeitą gegužės mėnesį pas Emą Byrienę ir Sofiją Pajuodienę vienam mėnesiui atostogų buvo atvykusį dr. Nijolė Bodindorfienė, tik gaila, kad jos tetos S. Pajuodienės ir Ema Byrienė jau buvo prisirengusios važiuoti Lietuvon. Ji norėjo su jomis grįžti, tai teišbuvo tik 3 savaitės, per kurias vistik gavo atlankyti Sūnų ir Dukterų Klūbą, Toronte kur susipažino su vietiniais lietuviais, dr. Nijolė darbuojasi Vilniuje širdies specialiste.

Ema Byrienė ir Sofija Pajuodienė grįžo iš Lietuvos labai pasitenkinusios, nes linksmai praleido laiką, atlankė gimines ir pažįstamus.

Tokios tai žinutės iš Londono padangės.

Londoniškis

Toronto, Ont.

Keturis sykius buvau parvažiavęs į Tarybų Lietuvą, ir nė vieno karto negirdėjau gegutės kukuojant. Klausiau sesutės kur dingo gegutės, o ji man atsakė, kad turiu parvažiuoti gegužės mėnesyje.

Na, penktą kartą taip ir padariau. Anksti pavasarį išgirdau gegutę kukojant, bet radau supiltą naują kapą, kur guli mano sesutė. Aplankiau sesutės kapą, brolio ir tėvelių ir ant kapų padėjau gėlių. Vėliau, prieš grįžtant į Vilnių, aplankiau visus gimines.

Paskutinę dieną giminės atvyko į Vilnių mane išlydėti. Visi nuvykome pas draugus, kur pavalgėme pietus.

A. Yurkutaitis

LIETUVA PAVEIKSLUOSE

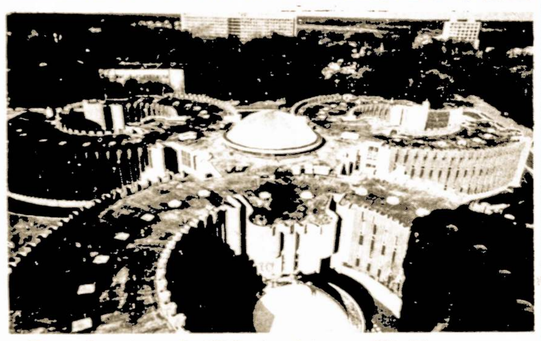

Tarp skarotų pušų iškilo tarsi trys milžiniškos pasagos, sujungtos vestibiuliu. Taip atrodo naujasis fizioterapijos gydyklų kompleksas Druskininkuose. Visa vandens vonių gydykla vienu metu procedūroms priims 450 žmonių. Veiks angliarūgšties, deguonies, vaistažolių vonios, nauji dušai, baseinas, kaskadinės maudyklės. Naujojoje gydykloje gydomi žmonės, sergantys ateroskleroze, hipertonija, reumatu, sąnarių bei nervų sistemos, ginekologinėmis ligomis.

Nuotraukoje: **Fizioterapijos gydyklos vaizdas iš viršaus.**

A. Sabaliausko nuotrauka

Gražiausiomis spalvomis Dzūkija pasidabina pavasarį, kai laukuose sodrią žolę peša karvės, veidrodiniuose ežeruose atsispindi galvijų fermos, lazdynuose dainą užtraukia lakštingalos.

Nuotraukoje: **Lazdijų rajono "Dzūkijos" kolūkio ganyklose.**

G. Svitojaus nuotrauka

Daugiau kaip 14,000 kvalifikuotų kulinarų, konditerių, padavėjų, kasininkų kontrolierių išleido per 35 savo gyvavimo metus Vilniaus prekybos vidurinė profesinė technikos mokykla. Jos buvusių auklėtinių tarpe yra prityrusių meistrų, kurie dabar perteikia savo žinias jaunimui. Mokyklos auklėtiniai turi erdvų mokymo korpusą, gerai įrengtus kabinetus. Gamybinę praktiką jie atlieka geriausiose miesto kavinėse ir valgyklose, parduotuvėse ir kitose prekybos įmonėse.

Nuotraukoje: **Pirmame plane—būsimieji padavėjai pirmakursiai Vaida Baranauskaitė ir Vladas Eidukaitis.**

K. Jankausko nuotrauka

NAUJIENOS IŠ ORBITOS

SKRIDIMO VALDYMO CENTRAS, VI. 22. (TASS-ELTA). Eina 41-oji Anatolijaus Berezovojaus ir Valentino Lebedevo orbitinio skridimo para. Kosmonautai baigia rengtis tyrimams, kuriuos atliks Tarybų Sąjungos ir Prancūzijos įgula. Per praėjusias dienas jie įvykdė visas užplanuotas operacijas — patikrino mokslinės aparatūros funkcionavimą, atliko keletą reglamentinių profilaktinių darbų, sumontavo ir prijungė prie elektros tinklo stoties šaldytuvą.

Šiandien kosmonautai ruošia stotyje darbo vietas bendrai veiklai, tikrina, ar yra visos reikiamos medžiagos, kontroliuoja atskirų agregatų ir stoties sistemų darbą. Taip pat numatyti techniniai eksperimentai, susiję su komplekso dinaminių charakteristikų nustatymu, fiziniai pratimai.

Rytoj Anatolijui Berezovojui ir Valentinui Lebedevui — medicininė diena. Bus tiriama fizinio krūvio veikiama kosmonautų širdies ir kraujagyslių sistemą ir padaryta keletas eksperimentų, įgalinančių įvertinti sanitarines bei higienines sąlygas stotyje.

Telemetrinių matavimų duomenimis, orbitinio mokslinio tyrimo komplekso „Saliut-7" — „Sojuz T-5" skridimas vyksta normaliai.

Kosmonautai jaučiasi gerai.

TSRS—PRANCŪZIJA: RAKETA RUOŠIAMA STARTUI

BAIKONURO KOSMODROMAS, VI. 22. (TASS-o spec. koresp. N. ŽELEZNOVAS-ELTA). Kosminė raketa su laivu, kuriuo Tarybų Sąjungos ir Prancūzijos įgula poryt išskris į stotį „Saliut-7", šiandien anksti ryta išvežta į startą. Kartu su kosmodromo bandytojais ją į paleidimo aikštelę išlydėjo atvykę į Baikonurą Prancūzijos žurnalistai.

Taigi, pranešė Kosmonautų rengimo centro viršininko pavaduotojas A. Leonovas, prasidėjo baigiamasis laiko skaičiavimo etapas prieš startuojant naujai tarptautinei ekspedicijai, kurios tikslas — taikus kosmoso tyrimas. Abi įgulos, ruošdamosi skridimui, apžiūrėjo laivą. Tai buvo prieš išvežant raketą montavimo ir bandymo korpuse. Specialistai atsižvelgė į visas, net menkiausias kosmonautų pastabas, ir, atsisveikindamas su jais, Žanas Lu Kretjenas rusų kalba pasakė: mes neužmiršime jūsų auksinių rankų ir bičiuliškų širdžių!

Draugystė ir gera partnerystė vyrauja ir „Kosmonauto" viešbutyje, kuriame paskutines dienas prieš skridimą gyvena dvi Tarybų Sąjungos ir Prancūzijos įgulos. Įgulų vadai V. Džanibekovas ir L. Kizimas naudojasi kiekviena laisva valanda, kad padirbėtų elektroniniu susijungimo imitatoriumi. Bortinžinieriai A. Ivančenkovas ir V. Solovjovas, kosmonautai tyrėjai Žanas Lu Kretjenas ir Patrikas Bodri visą darbo laiką praleidžia su prancūzų mokslininkais ir specialistais. Viešbutyje tartum bitės dūzgia kondicionieriai. Už lango keturiasdešimt laipsnių karščio. O Prancūzijos mokslinių tyrimų institutų dublikatai, kuriais ruošiamasi eksperimentams, nepakančia didelių nukrypimų nuo leistinų temperatūros normų.

„Kosminę perkrovą" jaučia ir telefono kanalai, kurie jungia kosmodromą su Maskva, Paryžiumi, Žvaigždžių miesteliu. Iš Skridimo valdymo centro pranešamos paskutinės žinios, gautos iš stoties „Saliut-7" šeimininkų A. Berezovojaus ir V. Lebedevo: visa ekspedicijai reikalinga aparatūra sumontuota reikiamose vietose, paruoštas bendros iškilmingos vakarienės, kuri įvyks naktį į birželio 26-ąją, meniu.

Nuoširdžius linkėjimus prieš startą įguloms siunčia Kosmonautų rengimo centro specialistai. Prancūzų telefoninininkės sujungia kosmodromą su Paryžiaus abonentais — Kretjeno ir Bodri šeimomis.

— Mes labai džiaugiamės, tėveli, ir labai jaudinamės, — sako aštuonmetis Fransua Kretjenas.

— Aš taip pat jaudinuosi, bet iš džiaugsmo, — atsako sūnui Žanas Lu. — Nors apskritai, kaip sakoma Paryžiuje, neturiu jokių problemų.

Pagerbtas kompozitoriaus atminimas

Ryškų pėdsaką lietuviškosios muzikos istorijoje paliko kompozitorius ir chorų dirigentas, Lietuvos TSR nusipelnęs meno veikėjas Aleksandras Kačanauskas (1882-1957).

Muzikos mokėsi Rygoje, Varšuvoje, Vienoje, Romoje ir Petrograde, į lietuvių kultūrinę veiklą ir muzikinį gyvenimą jis įsijungė dar prieš pirmąjį pasaulinį karą: vadovavo chorams Rygoje ir Petrograde, statė sceninius veikalus, rašė jiems muziką.

A. Kačanauskas daug nuveikė organizuojant Kaune lietuvišką profesionalią operą, buvo vienu iš pirmųjų jos solistų. 1928 metais Kaune jis suorganizavo mišrų chorą, kuris koncertavo ne tik Lietuvoje, bet ir Latvijoje bei Estijoje.

Sukūrė choro ir solo dainų, romansų, instrumentinių pjesių, harmonizavo lietuvių liaudies dainas. Už dainą "Kur bėga Šešupė" (Maironio žodžiai)—laimėjo pirmąją premiją 1908-1910 metais surengtame pirmajame lietuvių muzikų kūrinių konkurse.

Ir dabar respublikos chorų repertuaruose prideramą vietą užima jo kūriniai—harmonizuotos liaudies dainos, dainos A. Vienažindžio, F. Kiršos, S. Nėries, A. Churgino, E. Mieželaičio ir kitų poetų žodžiais.

Šimtųjų A. Kačanausko gimimo metinių minėjimas įvyko Kaune, Kipro Petrausko memorialiniame muziejuje. Prisiminimais apie kompozitorių pasidalijo jo duktė Aldona, kultūros darbo veteranas V. Marcinkus ir kiti. Skambėjo muzikiniai jo kūrinių įrašai.

Ta proga muziejuje buvo surengta A. Kačanausko gyvenimui ir kūrybai skirta paroda. Joje eksponuotos retos nuotraukos iš šeimyninių albumų, koncertų afišos, kompozitoriaus ranka rašytos dainų ir romansų gaidos, plokštelės, jo kūrinių leidiniai. Ekspoziciją papuošė kaunietės skulptorės D. Danytės sukurtas kompozitoriaus A. Kačanausko biustas.

Z. Mikalauskas

* * *

Sieloj paskendo
rožių kvapas,
Širdy—švelniausi vakarai;
Jazmino žiedas, rodos, sako:
—Brangiau už vis
tėvų namai.

Jazmino žiedas, rodos, sako:
—Graži padangė Lietuvos;
Taip aiškiai mirga
paukščių takas
Ir laukia rytmečio aušros,

Jazmino žiedas, rodos, sako:
—Neklaidžiok
toliuos svetimuos,
Ramybų širdžiai tu surasi
Senų tėvų senuos namuos!

Kęstutis Balčiūnas

TARYBŲ LIETUVOS SVEČIAI

"Daina suartina su tėvų žeme"

Tarybų Lietuvoje "Tėviškės" draugijos kvietimu viešėjo žinoma JAV lietuvių pažangiojo judėjimo veikėja, New Yorko "Aido" choro vadovė Mildred Stenslerienė, kuriai neseniai buvo suteiktas LTSR nusipelniusios kultūros veikėjos garbės vardas.

"Tiesos" redakcijos prašymu su gerbiamąja viešnia kalbėjosi žurnalistas Algis Kusta.

Ši, berods, septintoji, Jūsų viešnagė mūsų respublikoje sutampa su "Aido" choro 70-mečiu, jo šauniųjų vadovų pagerbimu. Prisimindami reikšmingą choro istoriją, matome—jam vadovaujate vos ne pusę visų choro veiklos metų. Be Jūsų sunku būtų įsivaizduoti "Aidą", be jo—išeivijos visuomeninį gyvenimą.

Ameriką kūrė daugelio kraštų, įvairių tautų žmonės. Formavo savo prakaitu ir savo kova. Ryškų pėdsaką paliko ir lietuviai imigrantai, dėl caro, o vėliau—buržuazijos priespaudos, sunkaus gyvenimo apleidę gimtinę. Mūsų pažangiajame judėjime ištikima palydovė buvo daina.

Daug lietuvių darbininkų chorų įvairiu laiku veikė ir New Yorko apylinkėse. Pirmasis tarp jų buvo mūsiškis "Aidas", susitvėręs Brooklyne 1912 metais.

Pirmasis "Aido" mokytojas—taip pas mus priimta vadinti vadovus—buvo Leonas Ereminas. Pirmoji jo sukurta "Aido" daina "Sveiki, broliai dainininkai" iki šiol skamba mūsų scenoje "Laisvės" svetainėje. Iki šių dienų "Aidas" ištikimai eina savo pirmtakų pradėtu proletarinio meno keliu.

Kaip Jūs atėjote į chorą?

Esu gimusi Amerikoje. Mano tėvas aktyviai dalyvavo lietuviškose organizacijose, per jį pažangių idėjų pasiėmiau ir aš. Nuo jaunų dienų su tėveliu dainavau Newarko "Sietyno" chore. Jo vadovė Bronė Šalinaitė padėjo man mokytis muzikos, rengė ir chorvedybai—kad galėčiau ją pavaduoti. Vasaros mokyklose pasitaikė progų vesti muzikos klasę. 1951 metais aidiečiai paprašė, kad perimčiau juos. Taip laisvalaikio pomėgis tapo man viso gyvenimo darbu.

Vieša paslaptis—Jūs gyvenate ne iš muzikos. Esate tarnautoja, chorui atiduodate brangias valandas, atliekamas nuo darbo, atitrauktas nuo šeimos. Tuo labiau stebina, kiek daug padarėte lietuvių darbininkiškos saviveiklos Amerikoje labui.

Vadovavimas chorui man buvo didelė mokykla. Turėjau progą susitikti su daug muzikos, dainų mylėtojų, tobulinti juos ir save. Teko būti ne tik vadove, bet ir organizatore—į chorą traukiau kitus menininkus, kurie galėtų ruošti scenos veikalus (kasmet parodydavome ir operetę), apipavidalinti mūsų renginius, padaryti juos vis įvairesnius.

Buvau Lietuvių meno sąjungos (LMS) sekretorė, apie mus sukosi didelė meninė veikla. Rūpinomės, kad ir Amerikoje gimę jaunuoliai sustiprintų lietuviškus chorus, teatro ir šokių grupes. Teko reklamuoti, propaguoti darbininkišką saviveiklą. "Laisvės", "Vilnies" laikraščiuose ėmiau vesti skiltį apie LMS kultūrinę veiklą. Mūsų choras tapo žinomas per visą Ameriką. New Yorko "Aidą" kviesdavo kiti miestai. Leisdavom žurnalus, muzikos leidinius. Tai buvo prasmingas, smagus, gyvas gyvenimas. Žmogui visada malonu prisiminti jaunatvės metus, o dar jaučiu pasitenkinimą, kad įnešėme savo indėlį į pažangiąją veiklą.

Svarbu, kad galėjome chore ugdyti pasiryžimą ir meilę dainai—jai atidavėme ilgas valandas vakarais po kasdieninio darbo. Tas pasišventimas dainai gyvas iki šiolei. Negali atsistebėti ilgamete ištverme tokių dainininkų, kaip Nelė Ventienė, Ilzė Bimbienė, Onutė Babarskienė, Nastė Buknienė, Tesė Stočkienė, Adelė Lupsevičienė, Povilas Venta, Viktoras Bekeris, Mečislovas Hacinkevičius, Juozas Lugauskas . . .

Pasiryžimas padėjo mums ištverti, pasitikti ir šią 70-mečio sukaktį. Savyje jaučiame, kad tai svarbus pasiekimas. Sakom, nepasiduosim, laikysimės—nors oktetas kvartetu beliktų.

Dabar Amerikoje pažangiečių gyvenimas keliasi iš miestų į kaimus. Metų našta stumia žmones pailsėti į ramesnes vietas. Miestuose liko tik vienas kitas mūsų tautietis—tapo sunkiau palaikyti organizacijas, klubus, Trečia ar ketvirta karta nemoka lietuviškai. Gerai, kad Floridoje iš įvairių miestų suplaukę senieji dainininkai nenuilsta—štai St. Petersburge aktyviai veikia "Dainos mylėtojų" choras.

Jūsų choro 70-mečio pagerbime kalbėjęs žymus pažangių ukrainiečių išeivijos veikėjas M. Hanusiakas pabrėžė, kad "Aido" dainos prisideda prie dviejų didžiųjų šalių darbo žmonių supratimo, prie taikos stiprinimo. Daina—žmogaus sparnai, jo guodėjas ir jo troškimų ugnis. Daina—tautų bendra kalba.

Savo jubiliejiniam koncertui pasirinkome gegužės 2-ąją. Tai neatsitiktina. Amerikoje kilusios viso pasaulio darbininkų solidarumo šventės manifestacijose skambėjo ir "Aido" daina. Daina mus—lietuvius ir jugoslavus, ukrainiečius ir estus, žodžiu, įvairias etnines grupes jungė per darbininkų suėjimus. Su menine programa dalyvavome daugelyje politinių mitingų.

Po karo ėmė siausti makartizmas. Turėjom išaiškinti žmonėms, kas čia darosi, kad tą laikiną dalyką, nenuleisdami rankų, įveiktume. Drauge su profsąjungom kovojom dėl geresnio gyvenimo, dėl geresnių darbo sąlygų. Choras visada ėjo išvien su darbininkų organizacijom, jų laikraščiais.

Mūsų renginiai buvo proga surinkti pinigų svarbiems pažangiojo judėjimo darbams. Supratome—tai mūsų pareiga.

Pažangiečiai ir dabar lieka kovotojų gretose—už taiką, už viso pasaulio tautų saugumą. Dalyvaujame mitinguose prieš baisųjį atominį ginklą, prieš imperialistų kėslus sukelti naują karą, pasipelnyti iš žmonių kančių. Dabar tai yra didžiausia kova, vilnijanti per Ameriką kaip ir Vietnamo karo laikais. Dabar ypač stiprus moterų balsas prieš ginklavimąsi. Kam, jei ne mums, motinoms, apsaugoti savo vaikus nuo pražūties? "Aido" repertuare yra Amerikos proletarų daina "Mes nugalėsime". JAV darbo žmonės siekia taikos ir lygybės, šviesesnės ateities.

Per visą savo gyvenimą, ką bedainuotų "Aidas", jis atkartoja ir gimtosios žemės žmonių siekius, kovos ir džiaugsmo spalvas. 1962 metais Jūs paruošėte choro jubiliejinio [50-mečio] koncerto programą ir pavadinote ją "Aidai iš Tarybų Lietuvos". Tuo buvo lyg ir nusakyta choro veiklos kryptis—propaguoti lietuvių tarybinę muziką išeivijoje.

Pirmąkart į Lietuvą atvykau 1959 metais su pirmąja išeivių grupe. Joje, prisimenu, buvo R. Mizara, J. Jokubka, K. Petrikienė, J. Gasiūnas. Jau tas pirmas susitikimas su jūsų žmonėmis paskatino bendradarbiauti su Tarybų Lietuvos muzikais. Tie ryšiai ypač sustiprėjo nuo 1965 metų, kai su choristais dalyvavau Respublikinėje dainų šventėje Vilniuje. Maloniai prisimenu man suteiktą garbę diriguoti tada daugiatūkstantiniam Tarybų Lietuvos dainorėlių chorui.

Amerikoje visada dainuodavome J. Naujalio "Lietuva brangi", daug J. Švedo harmonizuotų dainų, paskui pamėgome K. Kavecko "Vilniuj žydi liepos". Iš Tarybų Lietuvos gaunamus naujausius muzikos leidinius, kūrinius LMS siuntinėjo ir kitiems chorams. Iš pradžių dipukų chorai vengė imtis tarybinių kompozitorių dainų, bet kur jie dėsis, nebuvo kitos išeities—Amerikoje turėjo maža kompozitorių, nes iš to duonos nevalgysi. O socializmo keliu žengianti tauta kūrė didelį viliojantį meną.

"Aido" choras, jo valdyba labai patenkinti, kad Tarybų Lietuva palaiko ryšius su mūsų mažu saviveiklos kolektyvu. Respublikos kompozitoriai mielai atiduoda savo laiką, kad pagelbėtų mums, patartų. Išgirsti, ką čia veikia, ką kuria, dainuoja—ir nori viską parsivežti namo, kad įkvėptum mūsų dainininkus.

Esame labai dėkingi už sveikinimus iš Tarybų Lietuvos, už "Tėviškės" draugijos, Vilniaus "Aido" vyrų choro atsiųstas dovanas 70-mečio proga, malonu, kad jubiliejiniame koncerte dalyvauti atvyko mūsų pažįstamas ir mylimas solistas V. Dauno-ras su pianistu R. Bekioniu.

Tarybų Lietuva gražiai pagerbė Jūsų kultūrinę veiklą. Jums suteikė respublikos nusipelniusios kultūros veikėjos garbės vardą.

Esu sujaudinta tokiu pagerbimu. Trūksta žodžių, kad galėčiau išreikšti padėką Tarybų Lietuvos vyriausybei, taip įvertinusiai mano ir, žinoma, visų pažangių JAV lietuvių menininkų pastangas veikti kultūros baruose. Viena, be abejo, nebūčiau įstengusi ką nuveikti—prie to prisidėjo kiekvienas atlikėjas.

Per spaudą, per viešnages esu artimai susipažinusi su gražiu jūsų gyvenimu. Kaskart platėja pažintys su respublikos menininkais. Galiu pasakyti—pažangūs užsienio lietuviai savo mintyse gyvena kartu su jumis.

Vilniaus "Tiesa"

Susisiekimo streikas Londone

Londone. — Dėl didesnių atlyginimų streikuojančius Londono metro tarnautojus pasekė ir britų geležinkelininkai ir keletui dienų buvo beveik visiškai suparalyžavę susisiekimą. Tai atsiliepė ir į kitų miestų gyvenimą. Bet netrukus geležinkelininkai, nors ir ne visi, nutarė sugrįžti prie darbo, tik nežinia, kada sugrįš metro darbininkai, kurių esama 15 tūkstančių.

Detroit, Michigan

Išvyko

Birželio 3 d. į Tarybų Lietuvą išvyko gerai žinomi klubiečiai ir "Laisvės" skaitytojai, Albinas ir Susan Bubneliai. Juos pakvietė atostogoms brolis Sigitas Bubnelis ir šeima vienam mėnesiui. Tikimės kad abu Bubneliai vėl susuks gražų filmą su daug įspūdžių, ir kai sugrįš mums parodys.

Rytojaus dieną, birželio 4 su "Laisvės" grupe į T. Lietuvą išvyko laisvietis Edward Chepaitis, mirusios Onos Krakaitienės brolis. Jis sakė turįs daug giminių ir draugų. Grįžęs su "Laisvės" skaitytojais pasidalins įspūdžiais.

Aplankykime

Gerai žinoma laisvietė, Detroito Lietuvių Klubo ir Moterų Klubo bei buvusios LLD 52 kuopos narė, Anna Tamol (Tamulienė) dabar gyvena naujoj vietoj: Georgian Bloomfield Convalescent Residence, 2975 Adams Road, Bloomfield Hills, Mich. 48013, kambarys 218, telefonas 645-2900. Aplankykime gerą pažangią draugę arba nors jai parašykime laiškelį.

Pertrauka

Nors Detroite šalta ir neatrodo vasara, bet LDS 21 kp. savo paskutinį sezono susirinkimą atlaikė birželio 13 d. Detroito Lietuvių Klubo patalpose. Susirinko daug narių išgirst raportų iš bowlerių turnyro Chicagoje ir bowlerių banketo birželio 5 d. Be kitų reikalų, kuopa nutarė pasiųst $25 auką LDS suvažiavimo komitetui Chicagoje pagelbėt jiems išlaidoms. Suvažiavimas įvyks rugpjūčio 20 ir 21 d. d. Chicagoje. Taipgi buvo linksma sužinot kad du kuopos nariai eis pareigas Centro valdyboje, kuomet delegatai suvažiuos, tai: Servit Gugas išrinktas LDS prezidentu, o daktaras kvotėjas dr. John Geralt (Geraltauskas), pažangių Geraltauskų sūnus. Sekantis LDS kuopos susirinkimas įvyks spalio 10 d.

Po LDS susirinkimo įvyko Detroito Moterų Pažangos Klubo susirinkimas. Moterys taipgi nutarė atostogaut iki spalio 10 d.

Po abiejų susirinkimų, buvo moterų vardu vaišės, kurias pagamino Pat Stunskas, o vaišes svečiams pateikti Petronelei pagelbėjo sekretorė Mary Norush ir jos draugė.

Važinėjo

Birželio 18, 19, 20 d. d. į Grand Haven, Michigan buvo išvažiavę klubiečiai Pat ir Mikas Stunskai. Su jais važiavo kanadietė Violet Soroka. Jų draugai-giminės tėvų dienos proga pabaliavojo.

Iš Chicagos buvo nuvykęs į Union City, Michigan "Vilnies" redaktorius S. J. Jokubka ir žmona Onytė. Jie aplankė savo draugus Bernice ir Stanley Gentry.

Kiti detroitiečiai Alice Sharkienė ir Povilas Lopenis birželio 20 d. važinėjo lankydami lietuvius farmerius. Su jais važiavo Teofilė Masienė ir Stefanija. Alice (Alexandra) Sharka prieš dvyliką metų su vyru (kuris jau miręs) turėjo 100 akerių farmą Mayville, Michigan prie Cat Lake. Ji norėjo pamatyt kaip ta farma dabar atrodo. Tuo pat kartu aplankė ir savo pažįstamus lietuvius: Stella Staniulkaitė Frenzel su vyru turi didelę farmą, bet ją išnuomavę, nes abu pensijoj ir tik sklypą žemės su namais pasiliko sau. Pavažiavus toliau prie Cat Lake yra didelė farma, kurioj gyvena John Gabalis su žmona Josephine. John Gabalis yra sūnus mirusio Ben Gabalis, buv. Hamtramcko Klubo narys. Aplankė ir Uršulę Railienę, kuri turi farmą Imlay City, Michigan, bet jos neradę namie. Graži diena, gražūs keliai, ir 92 mylios nuo Detroito atrodė labai trumpas kelias.

Dainininkė viešnia

Birželio 20 d. Kultūros Namuose prie Dievo Apvaizdos Bažnyčios įvyko koncertas, kurį rengė Lietuvių Jaunimo Sąjunga (naujieji ateiviai). Koncertą atliko graži, gabi dainininkė-solistė iš Tarybų Lietuvos—Violeta Rakauskaitė. Ji dainavo apie 14 dainų, dalyvius sužavėjo naujomis dainomis. Kultūros namų salė buvo pilna klausytojų, kurie su malonumu griausmingai plojo už jos gražų balsą ir dainas. Tarp visų, publikoje buvo kanadiečiai Alfons ir Jean Vainalavičiai; Servit ir Ruth Gugai; daug pažįstamų ir daug nepažįstamų lietuvių.

Baigiasi Lietuvių Radio

Kalbant su lietuvių radio valandėlės redaktorium bei pranešėju Albertu Misiūnu, sužinojome, jog lietuvių radio programa, kuri per daug metų buvo transliuojama kiekvieną pirmadienį, trečiadienį ir penktadienį po valandą laiko per radio stotį WMZK, jau baigiasi, nes dabartiniai savininkai stotį pardavė Juodiesiems biznieriams. Paskutinė radio programa bus liepos 16 d. Ateityje ši stotis bus vadinama WBH, girdėsime daugiausia muzikos, kurią pateiks juodieji artistai. Bet gal radio direktorius, Al Zaparackas, kaip nors suras kurią kitą vietą lietuvių radijui? Be lietuvių radio Detroitas bus apmiręs.

Stefanija

SAN LEANDRO, CAL.

Mirus

Juozui Karosui

Reiškiame gilią užuojautą jo mylimai žmonai Ksaverai, dukrai Eugenijai, žentui Eugenijui Stanley, anūkams ir visiems artimiesiems bei draugams.

E. KASMOČIENĖ su dukra LENA
ir šeima
Huntington, N. Y.

FRACKVILLE, PA.

LIUDNAS PRANEŠIMAS

Anna Zoba

Mirė 1982 m. birželio 8 d.

Netekusios mielos sesutės likome didžiausiame nuliūdime.

JULIA KRASNICKAS
ELIZABETH ROMANASKAS
PLACIDA DUDONIS

"AIDO" AIDAI LIETUVOJE

Paklausykite sesės
ir broliai,
Paklausykit dainos lakios—
Virš žemynų,
Virš beribių tolių
Aidi "Aidas"
gimtinės brangios.

— Šiais naujos kompozitoriaus A. Raudonikio ir poeto V. Barausko dainos "Aidų aidai" žodžiais nusipelnęs kolektyvas, Lietuvos TSR Maisto pramonės ministerijos choras "Aidas", vadovaujamas respublikos nusipelniusio artisto Algimanto Lopo, pasveikino brangius svečius—atvykusius į tėvų žemę New Yorko "Aido" choro vadovę Mildred Stenslerienę, V. Beckerį ir A. Klimaite-De Vetsco.

Taip birželio 11 d. Vilniuje prasidėjo iškilmingas minėjimas, skirtas New Yorko "Aido" 70-mečiui. Daug šiltų žodžių buvo pasakyta tą vakarą apie šį pažangiosios lietuvių išeivijos saviveiklinį kolektyvą, lietuviškų dainų toli nuo gimtinės propaguotoją. Apie tai plačiai kalbėjo tie, kurie ne kartą klausėsi aidiečių koncerto—"Tėviškės" draugijos pirmininkas P. Petronis, "Tiesos" laikraščio redaktorius A. Laurinčiukas, Lietuvos TSR liaudies artistas kompozitorius K. Kaveckas, Lietuvos TSR mokslinio metodinio kultūros centro direktorius S. Sverdiolas.

Lietuvos TSR Aukščiausiosios Tarybos Prezidiumo pirmininko pavaduotojas, Lenino premijos laureatas poetas E. Mieželaitis įteikė M. Stenslerienei dokumentus dėl Lietuvos TSR nusipelniusios kultūros veikėjos garbės vardo suteikimo.

Minėjime dalyvavo Lietuvos TSR užsienio reikalų ministras V. Zenkevičius, Lietuvos KP CK propagandos ir agitacijos skyriaus vedėjo pavaduotojas R. Mališauskas.

— "Aido" choras, jo valdyba,—pasakė M. Stenslerienė,—labai patenkinti, kad palaiko ryšius su Tarybų Lietuva. Štai ir šiandien man be galo malonu buvo susitikti su nauja, mums skirta daina, su kompozitoriumi K. Kavecku, kurio kūriniai visada skamba mūsų repertuare, o daina "Vilniuj žydi liepos", mūsų sudainuota šimtus kartų. Mes džiaugiamės, kad respublikos kompozitoriai mielai aukoja savo laiką, padėdami mums. Trūksta žodžių, kad galėčiau išreikšti padėką Tarybų Lietuvos vyriausybei, taip įvertinusiai mano ir, žinoma, visų pažangių JAV lietuvių menininkų pastangas kultūros baruose.

A. Degutis

E. Mieželaitis įteikia "Aido" choro vadovei M. Stenslerienei Lietuvos TSR Aukščiausiosios Tarybos Prezidiumo raštą apie Lietuvos TSR nusipelniusios kultūros veikėjos garbės vardo suteikimą. Kairėje—"Tėviškės" draugijos prezidiumo pirmininkas P. Petronis.

Iškilmingo vakaro metu salėje. A. Žižiūno nuotr.

GEGUŽĖS KVATOJIMAS

Ką gi dar iš savo skrynių
Vasara išims?
Cyps gaidžiukų kakarinė
Lyg sausa ašis.

Ima bergžti vasarojus.
Duona greit šviežia.

Iš savos kukū kvatojas
Šelmė gegužė.

Viską mato, viską žino
Ir visur greita.
Lyg parlėkdama iš kino,
Lyg pusiau girta.

Vis atstačius pilną gūžį,
Vis palėkdama,
Šitokia smagi meilužė
Ir prasta mama

Tai pasodėm, tai pakrūmėm
Kažin ką vejos.
Šiltas vasaros gerume,
Tu nesmerksi jos...

Tarsi nemaloniai gaidai,
Amarui žaliam
Tu ir jai gyventi leidai
Su sava dalia.

* * *

Rausvos saulės laidos.
Dienos bus vėjuotos.
Laužys miežių lauko
Auksinius akuotus.

Ežerų pakrantės.
Vasarų slėpynės.
Išskrendančiais paukščiais
Plazda palapinės.

Prie stočių stotelių
Renkatės į būrį.
Tolsta gimto lizdo
Šilerio kepurė.

Ją nukels nuo lauko,
Ją padės prie kelio,
Kad dažniau lankytų
Tėvelius vaikeliai.

Kur po daugel metų
Reiks ieškot gimtinės?..
Bus tik baltos vilos,
Gelsvos palapinės.

Alfonsas Maldonis

Littleton, Mass.

Mirė Feliksas Kaladzinskas

Feliksas Kaladzinskas (Kaladin), sulaukęs 98 metų, amžiaus, balandžio 11 d. mirė Emerson ligoninėje. Jis buvo seniausias šio miesto gyventojas. Apie jo mirtį vietinis laikraštis "The Littleton Independent" gražiai aprašė.

Feliksas gimė Lietuvoje 1883 m. lapkričio 20 d. Į šią šalį atvyko 1915 metais į Mexico miestelį, Maine. 1929 metais jis persikėlė gyventi į Lowell, Mass. 1925 metais vedė Veronicą Bordenaitę, kuri 1978 metais mirė.

Liko nuliudime jo sūnus Felix P. Kaladin, Jr. ir podukra Alice Knox, pas kurią velionis gyveno, taipgi du anūkai ir vienas proanūkis.

Reiškiame gilią užuojautą draugo Kaladin šeimai. Mes netekome uolaus "Laisvės" skaitytojo ir rėmėjo. **Red.**

TREJYBĖ

Ką sugalvojo imperialistas,
Tą sau pasiglamžė
kolonistas.
Abudu iš vieno kelmo spirti,
Gobšių kapitalistų išgirti.

APKERĖTAS

Gal auksas kipšo išperėtas
Ar nelabojo apkerėtas,
Kad dėl jo gobšiai išprotėja,
Brolis brolį smaugia, velėja.

AKIMS DUMTI SKIRTAS

Auksu nei arsi, nei akėsi,
Nors ir pasiutiškai norėsi.
Šitas metaliukas netvirtas
Vien tiktai akims dumti
skirtas.

Vandalinas Junevičius

TARP LIETUVIŲ

Huntingtonietė Elzbieta Kasmočienė ligoninėje pergyveno akies operaciją birželio 10 d. Draugė Kasmočienė rašo N. Ventienei, kad akis mažai taisosi, nors jau šiek tiek geriau.

Linkime mielai klubietei greit susveikti.

* * *

Walteris Keršulis, išbuvęs 19 dienų ligoninėje ir pergyvenęs sunkią operaciją, praėjusį šeštadienį parvežtas namo. Dabar jis gydosi jo mylimos žmonos Bernisės priežiūroje.

Bravo, drauge Walteri, kad po taip sunkios operacijos jau stiprėji!

* * *

Maspethietė Marcelė August, Ievos Mizarienės jaunesnioji sesutė, randasi Booth Memorial ligoninėje, Flushing, N. Y. Ji pergyveno sunkią operaciją.

Linkime jai greit susveikti.

IM

JENSEN BEACH, FLA.

Gegužės 23 d. mirė Vincas Karlonas, sulaukęs 93½ metų amžiaus. Nuliūdime liko dukra Elsie ir jos vyras, taipgi dukra Julia pas kurią tėvas visą laiką gyveno.

Karlonas ilgus metus gyveno Maspeth, N. Y., nuo pat atvykimo iš Lietuvos. Čia jis vedė Kostanciją ir čia gimė jų vaikai. Jie persikėlė gyventi į šiltuosius kraštus, kai Kostancija susirgo artritu.

Abu Karlonai buvo mūsų judėjimo veikėjai—priklausė LLD, LDS, Maspetho Lyros chorui, o vėliau Aido chorui. Jie abudu buvo "Laisvės" skaitytojai ir rėmėjai.

Pranešdama apie tėvo mirtį dukra Julia Callahan, prisiuntė $100 tėvų Kostancijos ir Vinco Karlonų prisiminimui. Ji taipgi aukojo "Laisvei" 4 Kooperatyvo šėrus, vertės $20.

Julijai už aukas dėkojame. Reiškiame giliausią užuojautą visai šeimai netekusiai mielo tėvo.

Ieva Mizarienė

BRIEFS

An astonishing 57 percent of the nation's schoolchildren can't even achieve average fitness standards, says the study conducted by the Amateur Athletic Union and Indiana University in Bloomington.

Don Poland, of the university's School of Health, Physical Education and Recreation, says: "Unfortunately, youths today are not as fit as they should be, and a large part of this may be due to TV.

* * *

According to the "Globe" a government official has his very own bathroom that's worth as much as a house—thanks to American taxpayers.

Ignoring the current economic crunch, Robert Nimmo, director of the Veterans Administration in Washington, D. C., redecorated his office to the tune of more than $130,000—$85,000 of it for the private John.

* * *

The skyrocketing price of one year's college education is going to hit $12,000 at some Ivy League institutions this September and the figure is sure to keep rising like everything else.

* * *

The Government announced this month plans to advise doctors and parents against using aspirin to treat children's chicken pox or flu-like symptoms because studies have linked aspirin to Reye's Syndrome, a rare but often fatal children's disease.

* * *

Yogurt may help beat cancer and heart disease, say medical experts. Research around the world indicates that the nutritious food fights tumors, cancer cells, bacterial infections, high cholesterol level and high blood pressure.

Dr. Lorraine Jacobs, of the University of Chicago has said that yogurt appears to have an inhibiting effect on vaginal cancers. And there are ethnic groups in eastern Europe who eat yogurt daily and are completely free of gastrointestinal cancers.

* * *

Paul Feiner from Scarsdale, N. Y. writes in the New York Post:

"Living in the number one metropolitan area in the world should not necessarily mean that we have to continue to have the most expensive utility bills in the nation.

Once again, Con Ed is proposing another rate hike—this time by a whopping 12 per cent. I hope that the Public Service Commission will not be "conned" into approving this unnecessary rate increase. But, if the PSC does what it did last year (when it granted the utility company a 15.5 per cent hike), I hope New Yorkers will contact our State Legislature and urge it to adopt an amendment to the State Constitution so that members of the PSC will be elected by the people—not appointed."

* * *

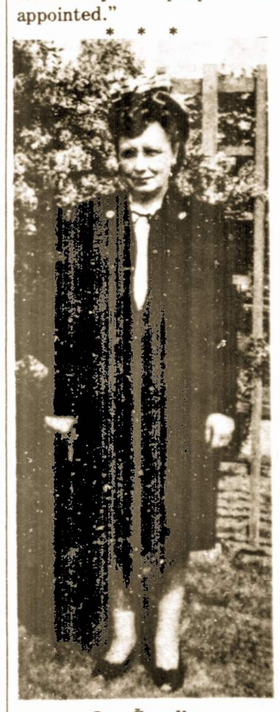

Ona Čepulis

Ona Čepulis was a very valuable member in New York's Aido Chorus. She also sang with Connie Rušinskas. Nellie Venta and Nastė Buck in a quartet which was very popular at our affairs.

Ona has been with New York Aido Chorus almost from its beginning. She loves the chorus and she has shown it in more ways than one. She hasn't been able to attend chorus rehearsals the last two years because of her health. She is over 80 and looks very good for her age and still comes to our affairs sometimes. **Ilse**